БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

5-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 81 (1085)
20 АПРЕЛЬ ЯКШАНБА
1958 ЙИЛ

БАҲОСИ 20 ТИЙИН

Яшасин Бутуниттифоқ Ленинчи Коммунистик Ёшлар Союзи—Коммунистик партиянинг содиқ ёрдамчиси ва резерви, коммунизм қурувчи ёшларнинг илғор отряди!
Йигит ва қизлар! Улуғ халқимизнинг муносиб фарзандлари, коммунизмнинг толмас қурувчилари бўлингиз!

(КПСС Марказий Комитетининг 1 Май Чақириқларидан).

КОММУНИСТИК ЖАМИЯТНИНГ АКТИВ ВА ОНГЛИ ҚУРУВЧИЛАРИНИ ТАРБИЯЛАБ ЕТИШТИРАЙЛИК

ВЛКСМ XIII съездида 1958 йил 18 апрелда ўртоқ Н. С. ХРУШЧЕВ нутқи

Азиз ўртоқлар!

Аввало сизларни шу ажойиб съезднинг делегатларини табриклашга ва сизларга, бутун комсомолга, совет ёшларимизга совет социалистик Ватаннинг бахт-саодати учун қилаётган меҳнатингизда муваффақиятлар тилашга ижозат берингиз. **(Гулдурос қарсаклар).**

Биз Марказий Комитет Президиумининг аъзолари ВЛКСМ Марказий Комитетининг ўртоқ Шелепин қилган ҳисобот докладини катта мамнуният билан тингладик. Бу доклад шакли жиҳатдан ҳам, мазмун жиҳатидан ҳам яхши доклад бўлди. Бу доклад Коммунистик партиямизнинг содиқ ёрдамчиси комсомолнинг ҳар томонлама қилган ишларини тўғри акс эттирди. **(Қарсаклар).**

Коммунистик партия Марказий Комитети шу нарсага аминдирки, сизларнинг съездингиз кўп миллионли комсомолларнинг ҳаммасини, шонли совет ёшларини коммунистик жамият қуриш учун курашда совет халқи олдида турган катта вазифаларни ҳал қилишга йўллайди.

Революцион традицияларни сақлангиз ва бойитингиз

Бу йил Ленин комсомоли ўзининг қирқ йиллигини нишонлайди. Бундан қирқ йил муқаддам Владимир Ильич Лениннинг ташаббуси билан меҳнаткаш ёшларнинг оммавий-сиёсий ташкилоти—комсомол барпо қилинган эди. Шундан бери комсомол Коммунистик партия раҳбарлигида мамлакатимизда коммунизм қуришнинг улуғ ишига садоқат ва фидокорлик билан хизмат қилиб келмоқда. **(Давомли қарсаклар).**

Комсомол улуғ Лениннинг васиятларини ҳамиша шараф билан бажариб келди.

Комсомолларнинг кекса бўғинига қийин шароитларда ишлашга тўғри келди. Ўша вақтда комсомол сафига кирган кўп минглаб ёшлар комсомол билетлари билан бирликда қурол ҳам олиб, ёш Совет республикасини ҳимоя қилиш учун фронтларга жўнар эдилар.

Мамлакатни индустрлаштириш ва қишлоқ хўжалигини коллективлаштириш йилларида комсомолнинг, совет ёшларининг социализм ғалабаси учун халқимиз олиб борган кураш тарихига ёзган шонли саҳифалари беҳисобдир! Комсомол оммавий социалистик мусобақанинг ташаббусчиси бўлди, кейин бу социалистик мусобақа мамлакатимизда социализм қуришнинг асосий методи бўлиб қолди.

Комсомоллар, совет ёшлари Улуғ Ватан уруши йилларида фронтда ва мамлакат ичкарисида жуда кўп мислсиз қаҳрамонликлар қилдилар. Уруш йилларида ўз жонини аямай душманга қарши жанг қилган ёш қаҳрамонларнинг кўпларини ўзим кўрганман. Душман ўқлари илма-тешик қилиб юборган, ёш ватанпарварларнинг қонига беланган кўпгина комсомол билетларини кўрганмиз.

Ана шулар, ёшларимизнинг энг яхши намояндалари Октябрнинг улуғ ғалабаларини, социализмнинг ғалабаларини қаттиқ туриб сақлаб қолиш учун курашиб, ўз жонларини фидо қилдилар, чунки бу ғалабаларни уларнинг оталари ва акалари шиддатли курашларда қўлга киритган эдилар.

Совет ёшлари ўз Ватанининг эркинлиги ва мустақиллиги учун, ишчилар синфи иши учун, социализм учун қандай курашишнинг ажойиб намуналарини бутун дунё ёшларига кўрсатдилар.

Комсомоллар ва ёшлар урушдан кейинги йилларда саноатимизни ва қишлоқ хўжалигимизни тиклаш ва янада ривожлантириш умумхалқ ишига жуда катта ҳисса қўшдилар.

Хўжалик ва маданий қурилишда комсомолнинг роли катта. Лекин комсомол ишининг энг муҳим якуни деб шуни айтса бўладики, комсомол коммунистик жамиятнинг ёш қурувчиларини тарбиялади. Миллион-миллион совет кишилари комсомол сафларида яхши мактабни ўтдилар. Бизнинг комсомолимизни кадрларни тарбиялаб етиштирувчи ажойиб мактаб деб ҳақли равишда айтиш мумкин. Владимир Ильич сизларни, бугунги ўн учинчи комсомол съездининг делегатларини ўз кўзи билан кўрганида нақадар қувонган бўлур эди! Улуғ Ленин таълимоти мўл мевалар бермоқда, енгилмас янги, прогрессив кучларнинг янгидан-янги ниҳолларини бермоқда. Шунинг учун ҳам ҳормай-толмай коммунизм қураётган совет халқининг шонли ишларида комсомолнинг, ёшларимизнинг катта роли бор. Совет йигитлари ва қизлари—коммунизм қурувчиларнинг ёш ва қудратли армияси—мамлакатимизнинг ифтихоридирлар, Коммунистик партиямизнинг ифтихоридирлар. **(Гулдурос қарсаклар).**

Комсомолларнинг бугунги бўғини партиямиз ва комсомолимиз тўплаган революцион традицияларнинг ворисидирлар. Партиямизнинг ҳамиша содиқ ёрдамчиси бўлиб келган ва бўлиб қолаётган комсомолнинг шонли традицияларини авайлаб асраш ва бойита бериш керак. Комсомоллар, ёшлар қийинчиликлардан қўрқмай, коммунистик қурилишнинг энг масъулиятли участкаларига бормоқдалар.

Социалистик индустрияни янада ривожлантиришнинг партия XX съезди белгилаб берган программасида мамлакатнинг шарқ районларини ўзлаштириш ишлари катта ўрин олиб турибди. Сибирнинг тезоқар дарёларини жиловлашимиз, Сибирь, Узоқ Шарқ, Қозоғистон, Шимолимиздаги жуда катта ер ости бойликларини очиб, халққа хизмат қилдиришимиз керак. Комсомол шу районлардаги қурилишларга ёш ватанпарварлардан 300 мингга яқин кишини юбориб яхши иш қилди. Улар ҳозирнинг ўзидаёқ кўп нарсаларни қилишга улгирдилар, лекин йигитларимиз ва қизларимизнинг бундан буён ҳам қиладиган шонли ишлари ҳали кўп! Чунки, совет ёшлари ҳар қандай вазифани уддалай олади, ҳар қандай ишни қилишга уларнинг қурби етади.

Сизларнинг съездингиз минбарида туриб, комсомолнинг мана шу вакилларига чин кўнгилдан салом айтишга ва уларга табиат билан олиб бораётган курашларида қатъият, мардлик тилашга, социалистик индустриянинг янги жуда катта марказларини барпо қилишда муваффақиятлар тилашга ижозат берингиз. Шу билан бирликда мен мамлакатимизнинг Шарқига борган ёш қурувчиларнинг биринчи отрядлари орқасидан яна кўп юз минглаб йигитлар ва қизлар йўлга тушади деб Коммунистик партия Марказий Комитетининг ва Совет ҳукуматининг ишончини билдиришни истар эдим. **(Гулдурос қарсаклар).**

Украина комсомоли ва ёшларининг меҳнат соҳасида кўрсатган қаҳрамонлигини қайд қилиб ўтиш керак. Уларнинг ғайрати ва меҳнати билан Донбассда 37 та янги кўмир шахтаси қурилди. Чет эллардан келган йирик бир сиёсий арбоб билан бўлган суҳбатда мен унга, биз бир йил ичида бир неча ўнлаб кўмир шахталари қурмоқчимиз, деб айтганимда у ишонмади ва бу жуда ҳам тез суръат-ку, деди. Лекин орадан тўққиз ой ўтгач янги шахталар ишга тушиб кетди, мамлакатга кўмир бермоқда. Шу шахталар проектда кўрсатилган қувватнинг ҳаммасини ишга солганларидан кейин йилига олти миллион тоннага яқин кўмир берадиган бўлиб қолади. Комсомоллар ўз сўзларининг устидан чиқдилар. **(Қарсаклар).**

Қўриқ ва бўз ерлар ўзлаштирилганлиги авлодларнинг абадий эсидан чиқмайдиган иш бўлди. Биз атиги 2-3 йил ичида 36 миллион гектар янги ерни ўзлаштирдик. Бу ерларга Европадаги давлатлардан бир нечасини жойлаштириш мумкин бўлур эди. Янги ерлар бизга ҳар йил юз миллион пудлаб ғалла бермоқда, тез орада эса бу янги ерлар бизга жуда кўп сут, гўшт, ёғ, қанд лавлаги ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари берадиган бўлиб қолади.

Йигит ва қизлардан 350 мингдан кўпроқ киши комсомол йўлланмаларини олиб, қўриқ ва бўз ерларга жўнаб кетдилар. Улар айниқса дастлабки пайтларда кўпгина машаққатлар ва қийинчиликларга бардош бердилар. Лекин улар қийинчиликлар ва машаққатлардан қўрқмадилар, балки чин ватанпарварлар сингари шу қийинчиликлар билан жанг бошлаб, енгиб чиқдилар.

Партия ва Ҳукумат қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштиришда ташаббусчи бўлган ёшларнинг қаҳрамонлигига юксак баҳо берди. Улардан 262 киши Социалистик Меҳнат Қаҳрамони бўлди, 30 мингдан кўпроқ киши орденлар ва медаллар билан мукофотланди. Улар қилган меҳнатларига яраша шундай юксак мукофотга сазовор бўлдилар! Лекин энг юксак мукофот шуки, қўриқ ерларни ўзлаштирувчиларнинг қаҳрамонлигига бутун халқ қойил қолди. Орадан кўп ўн йиллар ўтар, янги одамлар ўсиб етишар. Аммо шу одамлар ҳам сиз ёш қаҳрамонларни фахрланиб эсга оладилар, сизлардан ўрнак олиб, ўз халқига қандай хизмат қилишни ўрганадилар. **(Давомли қарсаклар).**

Қўриқ ерларни ўзлаштирган қаҳрамонларга — ёш ватанпарварларга меҳнатда янги ғалабалар тилашга, уларнинг янги ерларда мустаҳкам томир ёйиб, аҳил оила ва ҳаёт бахтини суриб, қўриқ ерларда мустаҳкам ўрнашиб олган кишиларнинг ёш авлодини ўстирсинлар деб истак билдиришга ижозат берингиз. **(Гулдурос қарсаклар).**

Кейинги йилларда қишлоқ комсомолларининг активлиги анча кўтарилди. Мамлакатнинг илғор колхозлари ва совхозлари, аҳоли жон бошига сут, ёғ ва гўшт етиштириш жиҳатидан яқин йиллар ичида АҚШга етиб оламиз, деб шиор ташлаганларида қишлоқ ёшлари бу чақириқни қизғин қўллаб-қувватлаб, ишга киришдилар. Ёш колхозчилардан 650 мингдан кўпроқ киши кейинги йилларда чорвачилик фермаларига бориб ишга тушди. Кўп колхозлар ва совхозларда ёшлар далаларнинг ҳосилдорлигини ва жамоат чорвачилигининг маҳсулдорлигини ошириш учун курашда ҳал қилувчи роль ўйнамоқдалар.

Комсомол, ёшларимиз коммунизм қурилишининг умум халқ ишига катта ҳисса қўшаётганликларини кўрсатувчи бошқа кўпгина мисоллар келтириш мумкин эди.

Коммунистик партия ўзининг ёш авлоди билан фахрланади ва комсомол ватан олдида қилган жуда катта хизматлари учун мукофот қилиб берилган беш орден тақилган ўзининг шонли байроғини ҳамиша баланд кўтариб боради, деб ишонади. **(Гулдурос қарсаклар).**

Ютуқларимиз тўғрисида гапирган вақтда ҳамиша шуни эсда тутиш керакки, бу ютуқларни совет ижтимоий тузуми заминида, мамлакатимизда Коммунистик партия раҳбарлигида амалга оширилган улуғ социалистик ўзгаришлар асосида қўлга киритиш мумкин бўлди.

Сизлар билан биз ажойиб мамлакатда яшаб турибмиз. Бизнинг мамлакатимизда Коммунистик жамиятнинг биринчи босқичи бўлган социализм қурилди. Социализм жамиятнинг моддий ва маънавий бойликларини ўстириш учун, ҳар бир шахснинг ҳар томонлама ривожланиши учун чексиз кенг майдон очиб берди.

Буржуа пропагандистлари социалистик тузумнинг демократик моҳиятини бузиб кўрсатишга уриниб, СССРда шахсни «коллектив ютиб юборади» ва СССРда одамлар «ўз қиёфасини йўқотиб қўяди» деб айтмоқдалар. Улар, социализм меҳнатга ҳал қилувчи аҳамият бериб, совет кишиларининг бошқа манфаатларини чеклаб қўяди, деган сохта афсонани зўр бериб тарқатиб келдилар. Уларнинг гапига қараганда, социализм шароитида одамлар маданиятдан, санъатдан баҳраманд бўлишнинг кенг имкониятидан маҳрум қилиниб қўйилар эмишлар.

Совет воқелиги бу уйдирма ва туҳматларни батамом пучга чиқармоқда. Мамлакатимиз барпо бўлгандан бери ўтган қирқ йил ичида халқ орасидан жуда кўп талантли кишилар ўсиб етишди. Ҳеч бир капиталистик мамлакатда ҳеч қачон шундай бўлмаган эди. Мана шунинг ўзи социалистик жамиятнинг юксак маданиятини кўрсатиб турибди. Социалистик жамият халқ талантларининг гуллаб-яшнаши учун ҳақиқатан кенг майдон очиб бераётганлигини кўрсатиб турибди.

Буржуазия олами ёшларни ҳеч бир нарса билан ўзига жалб қилолмайди, чунки бу олам маънавий жиҳатдан қашшоқланиб қолди. Бизнинг ёшларимизнинг келажакка борадиган йўли равшандир коммунизм қуришдан иборат олижаноб мақсаднинг ўзи ҳам равшандир. **(Давомли қарсаклар).**

Ўртоқлар, сизлар яхши замонда яшаб турибсиз, бундай ажойиб замонни инсониятнинг бутун тарихида ёшларнинг ҳеч бир авлоди кўрмаган эди десам бўлади. Капитализмдан коммунизмга ўтиш даврида бўлаётган шундай жуда катта силжишлар, жуда улуғ тарихий бурилишлар ўтган даврларнинг биттасида ҳам бўлган эмас. Бизнинг замонимизда Совет Иттифоқидаги, Хитой Халқ Республикасидаги ва бошқа социалистик мамлакатлардаги революцион ўзгаришлар жараёнига тортилган миллион-миллион меҳнат аҳиллари улуғ ишларни ижод қилмоқдалар, турмушни ўзгартирмоқдалар, эскиликни емирмоқдалар, халқнинг бахт-саодати учун янгилик яратмоқдалар. Бундай замонда яшаш ва меҳнат қилишдан кўра каттароқ бахт бўлмайди. **(Давомли қарсаклар).**

Янги киши меҳнатда, ўқишда ва курашда чиниқади

Ўртоқлар! Коммунизм қурилишининг ҳозирги шароити юксак даражада ўқимишли, энг мураккаб вазифаларни ҳал қилишга, фан ва техниканинг ҳамма соҳаларида дадиллик билан йўл топишга қодир бўлган кишиларни талаб қилади.

Совет ҳокимиятининг биринчи йилларида, мамлакатимиз иқтисодий қолоқ ва хароб бўлиб турган вақтлардаёқ Владимир Ильич Ленин ёш авлод олдига, ўқиш ва ўқиш керак, деган асосий вазифани қўйган эди. Сизларнинг оталарингиз, оналарингиз, боболарингиз ўз болаларининг коммунистик жамиятнинг билимдон, саводли қурувчилари бўлиб етишувини орзу қилар эдилар. Ўша вақтларда билим олиш осон иш бўлмади, ўртоқлар!

Менинг тенгқурларим ишчи факультетлар даврини яхши биладилар, ўша даврда йигитлар ва қизлар ҳам ўқир эдилар, ҳам меҳнат қилар эдилар. Улар саккиз соат цехда ишласалар, саккиз соат китоб ўқиш билан банд бўлар эдилар. Ухлаш учун ҳам жуда оз вақт қолар эди, лекин «Ёшлигида кўп ухлаган кишининг умри бекор ўтади» деган гап ҳам бор. **(Залда жонланиш).**

Лениннинг ўқиш керак деган васияти ҳозирги кунда ҳам ёшларимиз учун қонун бўлиб қолмоқда. **(Давомли қарсаклар).**

СССРнинг инсоният тараққиётидаги жуда катта ролига ҳозир бутун дунё қойил қолмоқда. Лекин биз бир жойда туриб қолишимиз мумкин эмас. Ёшлар ҳам эришилган муваффақиятлар билан бир жойда туриб қолишлари мумкин эмас. Бизнинг ишимизни ҳеч ким қилиб бермайди, буни билишингиз керак. Шу сабабли ҳар бир киши умумий ишдаги ўзининг шахсий жавобгарлигини тушуниб олиши ниҳоят даражада зарур. Сусткашлик кўрсатиб ва мушоҳида қилиб, вақтни бекор ўтказмаслик керак. бир соат ҳам ғанимат. Икки система—социалистик система билан капиталистик система—жуда катта мусобақа қилиб турган даврда кўп нарсани суръат ҳал қилади. Хўжалик фронтидаги ҳар бир ютуқ, ҳар бир олға силжиш — мана шунинг ўзи коммунизм қурилишидир.

Биз шу нарсага қатъий аминмизки, ер юзидаги ҳамма жамиятларнинг энг яхшиси бўлган коммунистик жамиятни қуриб туғаллаймиз. Мен шуни айтмоқчиманки, комсомолни коммунизм тушунчасини меҳнат қилишнинг ўзи деб англайдиган қилиб тарбиялаш керак.

Коммунистик жамиятда ҳар бир кимса қобилиятига яраша меҳнат қилади, эҳтиёжига яраша олади. Бу классик формуланинг моҳияти шундан иборатки, ҳар бир киши коммунизмни четдан туриб томоша қиладиган ёки коммунизмга хайрихоҳ бўлиб турадиган киши бўлиб қололмайди. У янги жамиятнинг чинакам заҳматкаши бўлиб енг шимариб ишлайди. Коммунизм шароитида ялқовлик ва танбалликка берилган баёнлар ҳаёти бўлмайди, балки иш, меҳнат, маданият завқи билан тўла мароқли ҳаёт бўлади!

Шу жиҳатдан қараганда, комсомол Коммунистик партия кўрсатмаларига амал қилиб, кейинги йилларда кўп ишлар қилди. Жамиятимизнинг актив ходимлари бўлишни ўзи учун бахт-саодат деб билган йигитлар ва қизларнинг сони тобора кўпаймоқда. Лекин ёшлар орасида олиб борилаётган ишдаги баъзи нуқсонларни айтиб ўтмаслик нотўғри бўлур эди.

Аввало, меҳнат тўғрисида гапириб ўтмоқчиман. Бизнинг атом электростанциялари асримизда, космос забт этилаётган асримизда, автоматика асрида барча ишчилар, колхозчилар ўрта маълумотли бўлишлари тўғрисида партия ва давлат йўли билан энг кўп ғамхўрлик қилишимиз лозим. Ишчиларимиз ва колхозчиларимиз ўрта маълумотли бўлиб олсалар, меҳнат тағин ҳам кўпроқ унумли бўлади, меҳнат унумдорлигини тинмай оширишнинг ўзи эса оқибат натижада коммунизмни муваффақиятли қуришимизнинг асосий шартидир.

Шу мақсад билан мен халқ маорифи масалаларига ҳамда ўрта ва олий ўқув юртларимизда мутахассислар тайёрлаш масалаларига доир баъзи мулоҳазаларимни сиз комсомол ўртоқларга айтиб бермоқчиман.

Сизларга маълумки, бизнинг мамлакатимиз мутахассислар тайёрлаш даражаси жиҳатидан ҳамма мамлакатлардан ўзиб кетди ва эндиликда ҳатто АҚШ ҳам Совет Иттифоқига етиб олишни ўз олдига вазифа қилиб қўймоқда.

Бунинг нималигини ўйлаб кўринг! Америка Қўшма Штатларининг ҳукмрон доиралари, етакчилик мавқеи бизнинг қўлимизда, деб даъво қилиб мақтанар эдилар, энди бўлса улар, мутахассис кадрлар тайёрлаш жиҳатидан АҚШ Совет Иттифоқига етиб олиши керак, деб айтмоқдалар. Бу шундай бир муваффақиятки, бу билан фахрланмаслик мумкин эмас, ўртоқлар. **(Қарсаклар).**

Шундай бўлса ҳам, биз эришилган муваффақиятлар билан тўхтаб қолишимиз мумкин эмас. Мактабларимиз ва олий ўқув юртларимизнинг ишида катта камчиликлар бор. Бизнинг ўн йиллик мактабларимиз ёшларни фақат олий ўқув юртига кириш учун тайёрламоқда. Ўрта мактаб тўғрисидаги бундай тасаввур нотўғри эканлигини турмушнинг ўзи аллақачон кўрсатди.

Амалда нима бўлаётганлигини ўзларингиз бир кўринг. Мамлакатимиздаги олий ўқув юртларига бир йилда тахминан 450 минг кишини, шуларнинг қарийб ярмисини кундузги бўлимга қабул қилиш мумкин. Аммо мактабда ўн йил ўқиган ёшларнинг кўпчилиги мактабни тамомлаганларидан кейин олий ўқув юртларига киришга имтиҳон бериолмай, амалий иш билан шуғулланиб, яшаш учун етарли тайёргарликка эга бўлмай қолмоқдалар. Ўрта мактабни битириб чиққан ёшлардан фақат ўтган йилнинг ўзидагина ҳеч бўлмаганда 700 минг киши олий ўқув юртларига ва техникумларга кирмай қолди. 1953-1956 йилларда эса ўрта мактабни тамомлаб чиққан ёшлардан 2 миллион 200 мингга яқин киши олий ўқув юртларига ва техникумларга кирмай қолган эди.

Ўрта мактабнинг ўқиш программаси турмушдан ажралиб қолганлиги сабабли бу йигит ва қизлар ишлаб чиқаришни билмайдилар. Шунинг учун ҳам ҳаётий кучга тўлиб тошган бу ёшлардан қандай қилиб яхшироқ фойдаланиш керак деган масалада қийинчиликлар туғилмоқда. Натижада ёшларнинг ва ота-оналарнинг катта қисми бундай аҳволга рози бўлмай қолмоқда.

Яна бунинг устига баъзи йигит ва қизлар ўн йилликни тамомлаб, фабрикаларга, заводларга, колхозларга ва совхозларга бориб ишлашга унчалик майил қилмайдилар, бундай ишни ўзлари учун ор деб биладилар. Баъзи оилаларда ҳам жисмоний меҳнатга мана шундай тўраларча менсимаслик билан, нотўғри қараш ҳоллари бўлмоқда. Баъзи ота-оналар боласи тузук ўқимаётган бўлса, унга: ёмон ўқисанг олий ўқув юртига киролмай қоласан, балки заводга оддий ишчи бўлиб борасан, дейишади.

Баъзи бир кимсалар болаларни жисмоний меҳнат билан қўрқитадиган бўлиб қолишган. Бундай мулоҳазалар социалистик жамият меҳнаткашлари учун ҳақоратли эканлиги тўғрисида гапириб ўтирмасам ҳам бўлади.

Ёш авлодимизни мактабларда тарбиялаш системасини қатъиян қайта қуриш пайти келди деб ўйлайман. Мактабларимизда болалар жисмоний меҳнатга ҳурмат билан қараш руҳида тузук тарбияланмаётганлиги сингари камчиликларга тоқат қилиб бўлмайди.

Бу ишда энг муҳими шуки, биз шиор ташлашимиз керак ва бу шиор бизнинг жамиятимизда ҳамма учун муқаддас бўлиб қолсин. Мактабга кирувчи болаларнинг ҳаммаси фойдали меҳнатга тайёрланишлари, коммунистик жамият қуришда қатнашишга тайёрланишлари лозим.

Фабрика ёки колхоздаги, саноат корхонаси ёки совхоздаги, муассасадаги ҳар қандай меҳнат, жамият учун фойдали, ҳалол меҳнат, жамиятнинг ноз-неъматларидан фойдаланаётган ва шу жамиятда яшаётган ҳар бир киши учун зарур ва муқаддас меҳнатдир. **(Давомли қарсаклар).**

Кимки, ишлашга қодир ва ишлаши мумкин бўла туриб, меҳнат қилмаса, у ишлаётганларнинг ҳақини ўғирлайди, яъни моддий ва маънавий бойликларни барпо қилаётган кишилар ҳисобига яшайди. Меҳнатни менсимайдиганларга нисбатан жамият тоқат қилмайдиган вазиятни вужудга келтириш керак. **(Қарсаклар).**

Коммунистик жамиятда яшаётган ҳар бир киши шу жамиятни қуришга ва янада ривожлантиришга ўз меҳнати билан ҳисса қўшиши лозим.

Ёш бўғинни турмушга, фойдали меҳнатга тайёрлаш, ёшларни социалистик жамият принципларига астойдил ҳурмат билан қарайдиган қилиб тарбиялаш — мана шу вазифа мактабларимизнинг асосий вазифаси бўлиб қолиши лозим. Комсомол, пионер ташкилоти ҳам бу ишга ўзининг куч ва ғайратини сарфлаши керак.

Совет мактаби фан асосларини яхши биладиган ҳар томонлама ўқимишли ва шу билан бирга систематик меҳнат қилишга қобилиятли кишиларни тайёрлаши, ёшларни жамиятга фойдали бўлишга интиладиган, жамият учун зарур бойликларни ишлаб чиқаришда актив қатнашишга интиладиган кишилар қилиб тарбиялаши лозим.

Ўн йиллик мактабни тамомлаб ишлаб чиқаришда ишлаётган йигит ва қизларимиз оз эмас. Баъзилари эса ўнинчи синфни ҳам тамомламай ишлаб чиқаришга келганлар. Буларнинг кўплари яхши ишламоқда ва ишлаб чиқаришдан ажралмай ўқимоқда.

Менга, масалан, Николай Чикирев ҳақида гапириб беришди. У уруш вақтида мактабда ўқишни ташлаб, болалигида ишга киришга мажбур бўлган. Бошқа одам бўлса, ўқишни бутунлай тарк қилиб юборган ҳам бўлур эди, лекин ўртоқ Чикирев диплом олиш учун эмас, балки иш учун ўқишни истади. У токарь бўлиб ишлаб туриб, бир неча йил ичида ўрта мактабни тамомлади, кейин эса техника олий ўқув юртини ҳам битириб чиқди. Шу йиллар ичида ўртоқ Чикирев ўсиб, Серго Орджоникидзе номидаги станоксозлик заводи цехининг бошлиғи бўлиш даражасига кўтарилди. Николай Чикирев сингари кишилар бизда кўп-ку, ахир, ёшларимиз ҳам бундай кишилардан ибрат олишлари керак. **(Қарсаклар).**

Ишлаб чиқаришда ишлаб турган ҳамма йигит ва қизлар ўқишни истасалар, ишчи ёшлар кечки мактабида ўқиб, ўрта маълумот олиш имкониятига эга бўлишлари учун бундай мактабларнинг ишига кўпроқ эътибор бериш керак. Башарти баъзи ўртоқларда ҳозирги кунда ўқиш истаги бўлмаса, менингча, шундай ўртоқларда ўқишга истак туғдириш керак.

Бироқ шундай аҳволга йўл қўймаслик керакки, кечки мактаблар ўқувчиларни фақат олий ўқув юртларига кириш учун тайёрлаш вазифасини ўз олдиларига қўймасликлари лозим. Чунки, бундай мактабларда олий ўқув юртларига кириш учун талаб қилинганидан анча кўпроқ миқдордаги ёшлар ўқийди ва бундан буён ҳам ўқий беради. Бинобарин, кечки мактабларда ўқувчилар учун фақат ўрта мактаб ҳажмида тўлиқ умумий маълумот олиш имкониятинигина вужудга келтириб қолмасдан, шу билан бирга, ўз касбига керакли билимларни такомиллаштириш, чуқурлаштириш учун ҳам имконият яратиб берилиши лозим. Токи, жамиятимизнинг тўлиқ умумий ўрта маълумот билан бирга махсус маълумотга ҳам эга бўлган малакали ўқимишли ишчилари, колхозчилари ва бошқа меҳнаткашлари етиштириладиган бўлсин.

Очиқ кўриниб турибдики, биздаги олий таълим беришнинг мавжуд системасини ҳам яхшилаш, уни ишлаб чиқаришга яқинлаштириш ва ишлаб чиқариш билан чинакам боғлаш керак. Олий ўқув юртларига турмуш тажрибаси бўлган, амалий стажи бўлган ёшлардан кўпроқ қабул қилиш керак. Ўрта мактабни қайта қуриш — бу масалани тўғри ҳал қилишга ёрдам беради. Олий ўқув юртларига қобилияти ва ўқишни давом эттиришга истаги кўпроқ бўлган кишиларни қабул қилиш керак. Бу соҳада олий ўқув юртига кирмоқчи бўлган кишининг фақат истак билдиришинигина ҳисобга олиб қолмасдан, шу билан бирга, жамоат ташкилотларининг (касаба союзлар, комсомолнинг) шу кишининг фаолиятига берган баҳоси ҳам ҳисобга олиниши лозим, токи, ўқишга қабул қилишда ўқишга киришни истаган кишиларнинг тайёргарлигига, лаёқатига ҳам, шу кишининг ўқиши учун сарфланадиган харажатларни оқлашига, ишлаб чиқаришнинг чинакам фойдали раҳбари ва ташкилотчиси бўлиши мумкинлигига ишонч бўлишига ҳам қараб танлаб олинадиган бўлсин. **(Давомли қарсаклар).**

Олий мактабни ва биринчи навбатда техника олий ўқув юртларини ривожлантиришда кечки ва сиртқи институт ва факультетларни кўпайтириш йўлидан бориш керак. Умуман кечки ва сиртқи олий ва ўрта махсус таълим масаласини асосий равишда ўйлаб чиқиш керак. Шунга эришиш зарурки, одамлар жамиятда фойдали меҳнат билан шуғулланиб туриб, ишдан бўш вақтларида, агар истаклари бўлса, санъат, сураткашлик, музика, гуманитар фанлар ўқитиладиган ўқув юртларида ўқиш учун кўпроқ имкониятга эга бўлсинлар. Давлат ва айниқса комсомол, касаба союзлар бу ишда жамиятимиз меҳнаткашларига кўмаклашишлари лозим.

Олий ўқув юртларига қабул қилишнинг амалдаги системасида ҳам чатоқликлар бор. Чунки баъзан олий ўқув юртига яхши тайёргарлиги бўлган киши кирмай қолиб, ўз болаларининг олий ўқув юртига қабул қилинишига таъсир ўтказаоладиган нуфузли отаси ёки онаси бўлганлар кириб қолади. **(Қарсаклар).**

Бу ҳол социалистик тузумимизнинг моҳиятига зиддир, чунки кўпинча олий ўқув юртларига энг муносиб кишилар кирмай, балки олий ўқув юртларига кимни қабул қилишни, кимни эса қабул қилмасликни белгилаб берадиган шахсларга йўл топган кишилар қабул қилинади. Бу—шармандалик ҳолдир. Биз, большевиклар, бундай аҳволни кескин равишда танқид қиламиз. Халқ эса шуни яхши биладики, модомики, большевиклар камчиликларни кўриб, шу камчиликларга эътиборни жалб қилаётган эканлар, демак, бу камчиликлар албатта йўқотилади. **(Гулдурос қарсаклар).**

Ўрта мактаб ишини қайта қуриш вақтида фабрика-завод таълими мактаби сингари яхши натижалар берган формадан фойдаланиш масаласини ўйлаб кўриш мақсадга мувофиқ бўлиб чиқиши мумкин. Шундай қилиш мақсадга мувофиқ бўлур эдики, ўрта мактаб ўқувчилари бирор муайян синфгача ўқиб бориб, кейин фабрика-завод ўқув юртига кираоладиган бўлсинлар ва шу билим юртида билим олсинлар ва меҳнат малакаларига, касбга эга бўлсинлар, фақат умумий маълумот фанлари соҳасидагина тайёргарликка эга бўлиб қолмай, шу билан бирга турмушни, ишлаб чиқаришни ҳам яхши биладиган, болға ушлашни биладиган ва хаскаш билан шотини адаштирмайдиган ҳар бир киши учун керакли касбни ўрганиб чиқадиган бўлсинлар. **(Залда жонланиш, қарсаклар).**

Ўқитиш ва тарбиялашнинг мана шундай тартиби совет жамиятининг демократик принципларига яхшироқ мос бўлиб тушади. Аммо, бу ишда, масалан, Ваня ишлаб чиқаришга бориб ишламаса бўлади, аммо Коля фақат ишлаб чиқаришга бориб ишлаши керак деган тарзда иш кўриш ярамайди. Баъзи бир кимсалар ишлаб чиқаришга иккинчи даражали кишилар бориб ишлаши керак деб ҳисоблайдилар.— бундай ўйлаш бутунлай нотўғридир, социализм жамияти руҳига бутунлай хилофдир.

Ўз ота-оналари қандай мавқини эгаллаганлигидан қатъи назар, ҳар бир йигит, ҳар бир қиз ҳамма учун умумий бўлган асосда ўзини меҳнат фаолиятига тайёрлаши керак. Ўғил ёки қиз шуни билиши керакки, ота—фақат отадир, аммо шу ўғил ёки қизнинг ўзи ўз меҳнати билан одамларнинг ҳурматига сазовор бўлиши керак, у ўз ота-онасининг тақдирланаётган хизматлари ҳисобига яшамаслиги керак. **(Қарсаклар).** Шуни эсда тутиш керакки, ота ёки она муайян хизматлари учун обрў ва ҳурматга сазовор бўлган, аммо уларнинг ўғли ёки қизи ўзларини тўғри тутмаса, ҳурматга эга бўлмай қолиши ҳам мумкин.

Ҳар бир йигит, ҳар бир қиз шуни билиши керакки, у мактабда ўқиётганида ўзини меҳнатга тайёрлаши, инсон учун, жамият учун фойдали бойликлар яратишга тайёрламоғи зарур. Ота-онасининг мавқиидан қатъи назар, ҳар бир кишининг йўли фақат битта бўлиши — ўқишга кириши ва, ўқишни тамомлаб, ишлаши лозим. Ишлаб чиқаришда ишлаб туриб, ўз маълумотини кенгайтиришни давом эттиришга интилган кишилар кечки ва сиртқи ўрта махсус ва олий ўқув юртларида ўқишлари мумкин. Бундай кишиларга ҳар томонлама ёрдам кўрсатиш керак. Улар бир-икки йил ҳам ишлаб, ҳам ўқий берсинлар, кейин эса, юқори курсларга чиққанларидан кейин уларга қандайдир енгилликлар бериш керак, эҳтимолки, ҳафтасига икки-уч кунни ўқиш учун махсус ажратиб қўйиш керак. Бундай кишиларни кейинги бир ёки икки йил ичида ишлаб чиқаришда ишлашдан озод қилиб қўйиб, ўқув юртини тамомлашига ва ўз ишини биладиган, назарияни ҳам, практикани ҳам яхши биладиган яхши тайёрланган мутахассислар бўлиб, турмушга қадам қўйишлари учун имконият бериш керак. Шундай йўл билан ўқишни тамомлаб чиққан инженер ўн йилликни тамомлаб, дарҳол институтга кирган кишиларга нисбатан дипломни бирмунча кечикиб олиши мумкин. Лекин бундай инженер турмушда, ишни билишда олий ўқув юртини тўппа-тўғри ўрта мактабдан келиб битириб чиққан кишилардан анча ўзиб кетади. Бундай мутахассислар ишлаб чиқаришдан ажралмай туриб ўқиб, меҳнат жараёнида чиниқадилар ва улар анча тажрибакор инженер, агроном ёки техник бўлиб, турмушга қадам қўядилар. **(Қарсаклар).**

(ОХИРИ ИККИНЧИ БЕТДА)

Ўртоқ Н. С. ХРУШЧЕВ нутқининг охири

(БОШИ БИРИНЧИ БЕТДА)

Агар биз мактаблар ва олий ўқув юртлари ишини шундай принципга қурсак, бизнинг ёшларимиз мустаҳкам билим оладилар ва шу билан бирга шонли ишчилар синфимизнинг сафларида, колхозчи деҳқонларимиз сафларида яхши ҳаёт мактабини ўтадилар, жамиятнинг яшаши ва ривожланишига негиз бўлган бойликлар яратишдан иборат ижтимоий меҳнатда тағин ҳам активроқ қатнашадиган бўладилар. **(Гулдурос қарсаклар).**

Корхона ва қурилишларда, колхозлар ва совхозларда, муассасаларда олий ўқув юртларига студентларни танлашда комсомол ва касаба союз ташкилотлари иштирок қилишлари лозим, **(гулдурос қарсаклар)**, чунки, улар ўқишга кирувчи кишининг қандай ишлаётганлигига, қандай ўқиётганлигига, коллективда ўзини қандай тутаётганлигига холис баҳо берадилар. Бундай қилишнинг ҳам катта аҳамияти бор. Бундай қилинганда, ҳар бир киши ўзи ишлаб турган коллектив олдида катта маънавий масъулиятни ўз устига олади, коллективда ўз меҳнати ва ўртоқлик муносабати билан ҳурматга сазовор бўлишга ҳаракат қилади. Менимча, шундай қилиш яхши бўлади, ўртоқлар. **(Гулдурос қарсаклар).**

Завод олий техника ўқув юртларини яна очиб ишга солиш тўғрисида ўйлаб кўриш керак деб ҳисоблайман. Илгари бундай завод олий техника ўқув юртлари тузук натижалар берган эди, шундай йўл билан билим ва диплом олган, мамлакат халқ хўжалигида ишлаб турган мутахассис инженерлар оз эмас. Шуни ҳам айтиш керакки, буларнинг катта кўпчилиги ўз ишини яхши биладиган мутахассислар, жуда яхши инженерлардир.

Қишлоқ хўжалиги учун мутахассислар йирик совхозлар қошида ташкил этилган институтларда тайёрланиши лозим. Бундай институтларда ўқиш корпуслари, лабораториялар ва амалий иш олиб бориладиган хўжаликлар бўлиши лозим. Ёки, ҳар ҳолда, қишлоқ хўжалик олий ўқув юртлари ҳузурида намунали катта ўқув хўжаликлари бўлиши лозим. Студентлар ҳайвонларни ўзлари боқишлари, машиналарни ўзлари ремонт қилишлари, машиналарни бошқара билишлари, ўзлари экиб, ўстириб, ҳосилни ҳам ўзлари йиғиб-териб олишлари лозим. Умуман, ўртоқлар, олий ва ўрта қишлоқ хўжалик ўқув юртларини катта шаҳарлардан қишлоқ районларига кўчириш керак. **(Қарсаклар).**

Қишлоқ районларида, колхозларда, совхозларда, илмий-текшириш тажриба станцияларида ўрта мактабни тамомлаб чиққан, колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришини биладиган ажойиб ёшлар бор. Аммо, бизда, ҳатто Тимирязев академиясида ҳам шундай студентлар борки, улар қичима ўтга текканларида баданлари ловиллаб кетмаса конопля ниҳолини қичима ўтдан ажрата олмайдилар. **(Залда жонланиш, қарсаклар).**

Баъзи қишлоқ хўжалик олий ўқув юртларимизда ўқув хўжаликлари бор, лекин шу хўжаликларда студентлар ўрганиши лозим бўлган ҳайвонларни ишчилар боқади. Бу қанақа бойваччалик? Бундай шароитда ўқиган студентлар фермага бориб қолганда, сигир бошини қимирлатса ўлгудек қўрқиб кетади. **(Залда кулги, қарсаклар).** Москвада ва бошқа йирик шаҳарларда жойлашган баъзи қишлоқ хўжалик олий ўқув юртларидаги студентларнинг аччиғини келтирадиган нарсаларни айтиб берсам, улар мендан хафа бўлмасинлар. Лекин шуни айтишим керакки, шу студентларнинг баъзилари қишлоқ хўжалигида ишлашга ўзларини лаёқатли деб ҳис қилганликларидан эмас, балки бошқа олий ўқув юртига киролмаганликлари учун мана шу қишлоқ хўжалик олий ўқув юртларига кирган кишилардир. Натижада эски вақтларда ота-оналар ўз қизларини бошқа қишлоқдаги йигитга эрга беришни хоҳламаганларида: «оғзи қийшиқ бўлса ҳам, куёв ўз қишлоғимиздан бўлсин» деб айтган гапларига ўхшаш ҳодиса рўй бермоқда. **(Кулги, қарсаклар).** Баъзи бир кишилар ўқув юртини танлаганларида шундай «принципга» амал қиладилар. Бундай киши ўқишни тамомлаб чиққанидан кейин ҳеч қандай куч уни шаҳардан жилдира олмайди. **(Умумий кулги).** У Москвадан ёки Воронеждан, ёки Киевдан чиқиб кетмаслик учун ҳар қандай ишга рози. **(Кулги, қарсаклар).**

Аммо, Черкасси областидан келиб, мендан олдин шу съездда сўзга чиққан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Анна Ильченко ёки Смоленск областидан келган колхоз раиси Анатолий Рассказов сингари кишиларнинг кўпчилиги қишлоқ хўжалик олий ўқув юртларига кириб ўқисалар, аҳвол бутунлай бошқача бўлур эди. **(Гулдурос қарсаклар).** Бундай кишилар ўқишни тамомлаганларидан кейин уларни колхозга ялиниб юбориш даркор эмас, чунки улар мана шундай меҳнатни севадилар ва шунинг учун ҳам ўзларида мана шундай меҳнатга астойдил эҳтиёж ҳис қиладилар. Улар бизнинг жамиятимизга тағин ҳам кўпроқ фойда етказадиган кишилар бўладилар. **(Давомли қарсаклар).**

Университетлар, медицина, педагогика ва бошқа олий ўқув юртларининг ишларини ҳам практика билан, турмуш билан чамбарчас боғлаш керак. Албатта бундай боғлаш формалари синчиклаб ўйлаб кўрилиши лозим.

Сиз, комсомол ўртоқларга айтмоқчи бўлган баъзи фикрларим мана шулардир.

Ҳозирги вақтда партия Марказий Комитети халқ маорифи системасини ҳамда ўрта махсус ва олий ўқув юртларида мутахассис кадрлар тайёрлаш системасини яхшилаш масалалари устида ўйламоқда. Одамларни турмушда актив қатнашишга яхшироқ тайёрлаш, мутахассислар тайёрлаш ишини тағин ҳам юқори босқичга кўтариш керак.

Ҳозирги вақтда қаровсиз ҳолда қолган кўпгина маданий муассасаларни ўз кучлари, ўз қўллари билан тартибга солишлари мумкин эмасми, ахир? Шу муассасаларда мазмунли тарбиявий ва оқартув ишларини йўлга қўйиб бўлмайдими, ахир? Шундай қилса бўлади, албатта. Лекин ёшлар орасида олма пиш, оғзимга туш деб ҳамма нарсани тайёр ҳолда олишни истайдиган текинхўрлар ҳам бор. Ойлик олиб ишлайдиган мудир бўлмаса, клубга қулф тушади, ойлик олиб ишлайдиган тренер бўлмаса, физкультура билан шуғулланиб бўлмас эмиш.

Баъзи ўртоқларимиз бюрократик формаларга шу қадар одатланиб қолганларки, энди шу формалардан воз кечиш керак бўлиб қолганида улар ваҳимага тушмоқдалар.

Масалан, физкультура ишларини ташкил этиш билан касаба союзлар шуғулланиши зарурлиги масаласи муҳокама қилинмоқда. Бу тартиб ҳозирги кунда эмас, балки келгусида амалга ошириладиган ишдир. Лекин баъзи ўртоқлар, касаба союзлари физкультура мусобақаларини ташкил этишни уддалай олмайди, деб қўрқаётирлар, физкультура билан албатта давлат органлари шуғулланиши лозим, давлат инспектори бўлиши лозим, деб айтмоқдалар. Шундай инспектор бўлса, спорт билан шуғулланувчилар сакрай берар, югура берар, суза берар эмиш-у, аммо инспектор бўлмаса, ҳамма иш ётиб қолар эмиш. Бу гапларнинг ҳаммаси бемаъни гаплар-ку. Хўш, коммунизмга ҳам давлатнинг физкультура инспектори билан борамизми? **(Залда жонланиш).**

Эшитишимга қараганда, баъзи бир жойларда ёшларнинг кечаларини ташкил этишни милицияга хабар қилишдан бошлар эканлар:

— Биз ёшларнинг кечасини ўтказмоқчимиз, милиционер юборинглар. **(Кулги).**

— Милиционернинг нимага ҳожати бор?

— Нега ҳожати бўлмасин? Безориларни тийиб қўйиш учун керак!

Бу қандай гап ўзи? Наҳотки, коммунизмга безорини ҳам, уни тийиб қўйиш учун деб милиционерни ҳам олиб кирсак? **(Кулги).** Йўқ, биз безорини коммунизмга олиб бормаймиз. Уни шу ерда, социализмнинг ўзида қолдириб кетишга тўғри келади. Лекин безориликни қандай қилиб йўқотиб бўлади? Бу ишда жамоатчилик кучлари ҳал қилувчи роль ўйнаши керак!

Жамоатчилик, биринчи навбатда, комсомол дангасаларни, безориларни, пиянисталарни топишлари ва уларнинг бирор жанжал кўтаришини кутиб турмай, уларни тийиб қўйиш ва тарбиялаш учун жамоатчилик тартиби билан зарур чораларни кўришлари керак. Сизларнинг, ўртоқлар, кучингиз кўп, агар сизлар аҳил бўлиб ишга киришсангиз, бу ишни уддалайсиз.

Ёшлар орасида пиянисталик сингари тоқат қилиб бўлмайдиган ҳолларга қарши кескин кураш олиб бориш зарур. Бу масалалар тўғрисида ўртоқ Шелепин докладида гапириб ўтилди. Мен ҳам бу тўғрида бир-икки оғиз гапириб ўтиш зарур деб ҳисоблайман.

Пиянисталик фактлари жамиятимизга қандайдир катта хавф бўлиб қолганлиги учун бу тўғрида гапираётганимиз йўқ. Лекин ёнғинни шу ёнғин чиқишига сабаб бўладиган учқунни кўрганингда ўчирган яхшироқ. Пиянисталикнинг томир ёйиб кетишига йўл қўймаслик учун ҳозир бу ёмон ҳодисаларга қарши курашишга кўпроқ эътибор беришимиз керак. Ёшлар орасида шундай «қаҳрамонлар» ҳам борки, улар хушёрхонага тушиб қолсалар, худди театрга бориб келгандай мақтанадилар. **(Залда жонланиш).** Худди Чеховнинг «Шодлик» ҳикоясидаги коллежский регистратор Митя Кулдаровга ўхшайдилар. Шу «қаҳрамон» ўз уйидагиларга, энди мени бутун Россия танийди, чунки мени газетага ёзишипти деб хурсанд бўлиб гапирганлиги эсингизда бўлса керак. Ваҳоланки, газетада Митя Кулдаров маст ҳолида от оёғи остида қолди деб ёзилган эди. **(Залда жонланиш).**

Ёшларимизнинг мақсади равшан. Ёшларимиз ишсизлик, эксплуатация жафосини тортаётганлари йўқ, шунинг учун ҳам ёш кишининг ўз миясини алкоголь билан ғанғитишига ҳеч бир ҳожат йўқ. Шу сабабли партия комсомолни, ёшларни ўз орасидаги пиянисталик ҳодисаларига қарши курашишга чақираётир. Комсомоллар меҳнатда ҳам, турмушда ҳам ҳамма ёшларга энг яхши ибрат бўлишлари лозим.

Пиянисталикнинг тарқалишига сабабчи бўладиган самогон пишириш сингари ёвузликка қарши курашда комсомол катта ишлар қилиши мумкин. Сизлар ўз «енгил суворийлар»ингиз найзасининг тиғини самогончиларга қарши қаратингиз.

Жамоатчилик, шу жумладан комсомоллар жамоатчилиги турмушимизда янгиликнинг қарор топиши учун камчиликлар ва иллатларга қарши курашда тобора катта роль ўйнашлари лозим. Ҳамма ишни давлат органларига ташлаб қўйиш нотўғри бўлади. Ойлик оладиган инструкторлар, пропагандистлар, физкультура инспекторлари ва бошқа ходимлар сингари насиҳатгўйлар ва мураббийлар ҳамма жойга қўйиладиган бўлса, ташаббускорликка ўрин қолмайди-ку!

Биз, коммунизмда давлат тугайди деймиз. Хўш, қандай органлар сақланиб қолади? Жамоатчилик органлари сақланиб қолади. Бу органлар комсомол касаба союзлари ёки бошқача бирор ном билан аталадими, йўқми, барибир, жамоатчилик ташкилотлари бўлади, жамият ўз муносабатларини шу жамоатчилик ташкилотлари орқали тартибга солиб туради. Ҳозирдан бошлаб бунга йўл очиш, одамларда шундай иш малакалари ҳосил бўлиши учун уларни шунга ўргатиб бориш керак.

Комсомол тобора шундай ташкилот бўлиб қолиши лозимки, у ёшларни коммунистик жамиятда яшай биладиган ва унинг ишларини бошқара оладиган қилиб тарбиялайдиган бўлсин. Ҳозир бунинг учун нималар қилиш керак? Ташаббускорликни авж олдириш керак. Сизларнинг ғайратингиз кўп. Сизлар касаба союзлар маҳаллий Советларнинг ишларига тағин ҳам каттароқ ёрдам беришингиз мумкин.

Агар комсомол, масалан, шаҳарларни ишчи посёлкаларини, қишлоқларни обод қилиш ишига Советлар билан биргаликда чинакам киришса, ободончилик ишлари жуда тараққий қилиб кетган бўлур эди. Болаларимиз ўйнайдиган кўчалар ва ҳовлиларни озода қилиб тартибга солиб туриш, кўча ва йўлларни кўкаламзорлаштириш янги парклар очиш, ўрмонлар ва дарёларни браконьерлар ва ношуд хўжалик ходимларидан муҳофаза қилиш — ахир, шуларнинг ҳаммаси қизиқарли ва халққа керакли ишлар-ку! Мана шу ва бошқа ўнлаб фойдали ишлар билан шуғулланиш натижасида комсомоллар коммунизм сари бораётган жамиятни бошқариш малакасини тезроқ ҳосил қилган бўлур эдилар.

Партиямиз ҳамма одамларнинг бахтиёр бўлиб яшашига имкон берадиган, ҳамма кишиларнинг алоҳида ҳар бир кишининг қобилиятлари ва талантларини рўёбга чиқариш учун кенг майдон очиб берадиган коммунистик жамият қуришдек улуғ мақсадни ўз олдига қўйди.

Ўртоқлар! Совет Иттифоқи халқаро миқёсда ҳам катта муваффақиятларга эришди. Мамлакатимизнинг обрўйи ҳар қачонгидан ҳам ошиб кетди. Ҳозирги вақтда Совет Иттифоқи ўзининг ташқи сиёсатида тинч-тотув яшашнинг ленинча принципларига амал қилаётганлигига, ҳамма халқлар билан тинч ва дўст бўлиб яшашни истаётганлигимизга, савдо-сотиқни ривожлантиришни, илмий муваффақиятларни ўзаро баҳам кўришни, маданият, спорт муваффақиятларини ўзаро баҳам кўриш масалалари соҳасида кенг алоқалар боғлашни истаётганлигимизга қаноат ҳосил қилаётган одамлар тобора кўпаймоқда. Ҳамма мамлакатлардаги одамлар Совет Иттифоқи ўзининг социалистик системасини бошқаларга қабул қилдиришга интилмаётганлигига, чунки давлат тузуми масаласи ҳар қайси мамлакат халқининг ички иши эканлигига тобора кўпроқ қаноат ҳосил қилмоқдалар.

Бир вақтлар бизнинг мамлакатимиз капиталистик дунё ичида якка-ёлғиз тоғдек бўлиб турарди. Аммо ҳозир улуғ Хитой Халқ Республикаси ва бошқа қардош социалистик мамлакатлар биз билан бирликда коммунизм йўлидан бормоқда. Бир миллиардга яқин одамлар битта мақсад билан бирлашиб, бир-бирларига ёрдамлашмоқдалар. Бизнинг монолит бирлигимиз, дўстлигимиз ва ҳамкорлигимиз коммунизм иши енгилмаслигининг гаровидир. Социализм мамлакатларининг жаҳон системаси ўсмоқда ва мустаҳкамланмоқда. **(Давомли қарсаклар).**

Лекин биз, ўртоқлар, вазиятга сергаклик билан баҳо беришимиз ва хушёрликни оширишимиз лозим. Шу нарсани назарда тутиш керакки, социализм мамлакатлари яшаб ва ривожланиб бораётганлигига ўзларининг империалистик мақсадларини кўзлаб тоқат қилолмаётган кучлар ҳали ҳам бор, капиталистик мамлакатларда монополистларнинг анча нуфузли группалари ҳали ҳам бор.

Совет Иттифоқи кейинги вақтларда халқаро кескинликни юмшатишга қаратилган кўпгина таклифлар киритди, бу соҳада бир қанча жуда катта чораларни амалга оширди. Совет Иттифоқининг қуролсизланиш, атом ва водород қуролини тақиқлаш, ўзга мамлакатларнинг территорияларидаги ҳарбий базаларни тугатиш масалаларига доир таклифларини ва бошқа тинчликсеварлик таклифларимизни ҳамма мамлакатларнинг халқлари жуда қўллаб-қувватламоқдалар.

Совет Иттифоқининг ядро қуроли синовларини тўхтатиш тўғрисидаги қарорини бутун дунё табриклаб кутиб олди. Бироқ, монополистик, милитарист доиралар «совуқ урушни» давом эттирмоқ учун, давлатлар ўртасида битимга келишга йўл қўймаслик учун ҳамма чораларни кўрмоқдалар, зўр бериб қуролланишни давом эттирмоқдалар. Ваҳоланки зўр бериб қуролланиш урушга тайёрланиш эканлиги ҳаммага маълум.

Биз бундан буён ҳам ўзимизнинг тинчликсевар ташқи сиёсатимизни ўтказиш билан бирга ўз Ватанимизнинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш тўғрисида муттасил ғамхўрлик қилишимиз лозим. Социалистик давлатни барпо қилиб, социализм қуриб олган совет халқи ўз меҳнатининг самараларини кўриб қувонади, шаҳдам қадамлар ташлаб, коммунизм сари бора беради.

Биз ҳамиша шуни эсда тутишимиз керакки, ҳамма ғалабаларимизни емириб ташлашни ният қилиб олган душманларимиз бор. Ғалабаларни сақлай билиш керак. Бунинг маъноси шуки, мамлакатимизнинг Қуролли Кучлари тўғрисида ғамхўрлик қилиш, уларни энг яхши ёшлар билан тўлдириб туриш, бутун ёшларимизни интизомни ленинча тушуниш руҳида тарбиялаш керак. **(Давомли қарсаклар).**

Комсомол армиямизнинг ўқимишли кишиларни олишини таъминлаши лозим, чунки ҳозирги замон воситалари, қурол-яроғлар катта билим талаб қилади. Совет мамлакати ўз армиясига бериб қўйган янги қурол-яроғларни эгалламоқ учун жангчиларимиз яхши тайёрланган, ўқимишли кишилар бўлишлари, улар ҳозирги замон фани ва техникасининг талаблари даражасида туришлари лозим.

Бизнинг Қуролли Кучларимиз мамлакатимизга агар душман ҳужум қилишга, Совет Ватанининг эркинлиги ва мустақиллигига ҳамла қилишга уринадиган бўлса, унга тегишли зарба беришга ҳамиша шай бўлиб туришлари лозим.

Биз шу нарсага аминмизки, агар империалистлар бизни урушишга мажбур қилсалар, бу уруш охирги уруш бўлади, чунки урушларни туғдираётган ва миллион-миллион энг яхши кишиларнинг ёстиғини қуритадиган капиталистик тузумга халқлар ортиқ тоқат қилмайдилар.

Ўртоқлар! Совет ёшларини пролетар интернационализми руҳида, социалистик мамлакатларнинг ёшлари билан, планетамизда тинчлик ва демократия учун курашаётган ер юзидаги ҳамма ёшлар билан қардошлик алоқаларини мустаҳкамлаш ва кенгайтириш руҳида тарбиялаш комсомолнинг олижаноб бурчидир.

Биз коммунизмга эришиш йўлида бир талай оғир қийинчиликларни енгиб ўтдик. Лекин партия ўзи танлаб олган йўлдан ҳеч қачон чекинган эмас. Коммунистик партия энг революцион партиядир, ишчилар синфининг партиясидир, у ҳамиша кенг халқ оммасининг ишончига ва мададига таяниб келди ва таянади.

Партия ўзининг улуғ ишини давом эттиришга ва шонли байроғимизни охирги ғалабага қадар олиб боришга қодир бўлган ёш кучларни тарбиялаш тўғрисида ҳамиша ғамхўрлик қилиб келди ва ғамхўрлик қилмоқда. **(Давомли қарсаклар).**

Коммунистик партия ўзининг бутун фаолиятида ҳамиша энг илғор таълимотга — марксизм-ленинизмга амал қилиб келмоқда, бу таълимотни ижодий ривожлантирмоқда. Бу эса партиянинг энг қийин шароитларда, жуда чигал воқеаларга дуч келиб қолганда ҳам тўғри қарорлар қабул қилишига, тўғри йўл топиб олишига имкон беради.

Бизнинг ёшларимиз марксизм-ленинизмни ўрганмоқдалар. Лекин, марксизм ҳақиқатларини фақат ёдлаб олиш фанни беҳуда ўзлаштириш бўлади, бунинг натижасида фойдали иш келиб чиқмайди. Ўзларингиз ҳам биласизларки, агар шестерня беҳуда айлана берса, машина ҳам ўз жойида қимирламай тура беради. Биз ёшларимизга ҳаётий ленинизм билимини сингдиришимиз, ленинизмни практика билан боғлаб ўргана билишни ўргатишимиз лозим.

Комсомол Ленин номига эгадир— ёш ленинчилар Ленин идеяларининг, Коммунистик партия сиёсатининг актив ва оташин курашчилари бўлишлари лозим.

Комсомол ташкилотининг Ленин номига эга бўлиши қувонарли бир ҳол бўлибгина қолмасдан, шу билан бирга масъулиятли иш ҳамдир. Бу масъулиятни қисқача қилиб таърифлаб бериш керак бўлса, бу таъриф шундан иборат бўлади: Ленинни ўқиш-ўрганиш ва унинг жуда катта назарий меросини турмушга татбиқ қилиш керак, Ленин идеяларининг астойдил пропагандистлари бўлиш, турмушни ленинча қуриш керак, тарбиявий ишларни шундай олиб бориш керакки, совет ёшларининг ҳар қайсиси Ленин характерини ва хислатларини ўзига сингдиришга интилсин.

Халқимиз коммунизмнинг улуғвор биносини қураётган ҳозирги пайтда биз эртага ўрнимизни босадиган, бу қурилишни битказадиган қурувчилар тўғрисида ўйламаслигимиз мумкин эмас. Шу сабабли Коммунистик партия ва унинг Марказий Комитети ёш бўғинни улуғ ишимизнинг ғалабасига чуқур ишонадиган лаззил, бақувват, қувноқ, ғоявий чиниққан кишилар қилиб тарбиялаш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилмоқда. Шу сабабли партия ўзининг жанговар ёрдамчиси, умидли резерви бўлган Ленин комсомолига ғамхўрлик қилиб, эътибор бериб келмоқда. **(Гулдурос қарсаклар).**

Ишончимиз комилки, кўп миллионли комсомолимиз бундан буён ҳам партиянинг, халқнинг умидига яраша ишлар қилади, улуғ Ленин васиятларини шараф билан муносиб бажаради. **(Гулдурос давомли қарсаклар).**

Яшасин Ленин комсомоли! **(Гулдурос давомли қарсаклар).**

Яшасин Совет ёшларимиз! **(Гулдурос давомли қарсаклар).**

Яшасин халқимизни коммунизм ғалабаси сари ишонч билан олға бошлаб бораётган Коммунистик партия! **(Гулдурос давомли қарсаклар. Ҳамма ўрнидан туради. «Коммунистик партияга шон-шарафлар бўлсин!», «Партияга шон-шарафлар бўлсин!», «Яшасин Коммунистик партия!», «Ура!» деган хитоблар).**

Коммунистларча яшаш ва ишлашни ўрганайлик

Ўртоқлар! Коммунистик партия коммунистик қурилишнинг жуда катта программасини ишлаб чиқди. Биз аҳоли жон бошига маҳсулот ишлаб чиқариш жиҳатидан жаҳондаги энг тараққий қилган капиталистик мамлакат — Америка Қўшма Штатларига етиб олишимиз лозим. Бу жуда катта ишдир ва бу иш асосан ёшларнинг зиммасига тушади. Ёшлар мусобақа қилишни севадилар, шу сабабли комсомол ишлаб чиқаришни ўстириш учун социалистик мусобақанинг чинакам ташаббусчиси бўлиши лозим. Бу мусобақа ашуласини биринчи бошлаганлар, образли қилиб айтганда, оҳангни тўғри олишлари керак. **(Кулги).**

Ўзларингиз ҳам яхши биласизларки, баъзи жойлардаги комсомол ташкилотларида дабдабани яхши кўрадиган, вимпеллар, мукофотлар таъсис қилишни яхши кўрадиган гапбоз кишилар ҳам учрайди, аммо иш қилиш пайти келганда бунақа кишилар думини тутқизмайди. Ишга баҳо берганда бошқаларга нисбатан кўп гапдонлик қиладиганларнинг гапига қараб эмас, балки ишнинг моҳиятига қараб баҳо бериш керак.

Ёшларнинг олдига конкрет вазифа қўйилиб, шу вазифа атрофида жиддий сиёсий иш олиб борилганида муваффақият таъминланади. Партия ва совет ташкилотлари ёшларнинг катта ва муҳим давлат вазифаларига мана шундай интилишини яхши пайқаб олишлари ва шу вазифаларни бажаришни комсомолга топширишлари керак. Энг муҳими шуки, ёшларнинг яхши ғайрати, ташаббуси пухта ўйланган ҳолда йўлга солиб турилиши ва муҳофазо қилиниши керак.

Ёшларни янги қийин ишларга чақирар эканмиз, ёшларнинг ихтисос олишлари тўғрисида, уларнинг турмуш шароитини тузатиш тўғрисида ғамхўрлик қилиш керак. Афсуски, бизда шундай хўжалик раҳбарлари ҳам борки, улар маиший масалаларга етарли эътибор бермайдилар, ваҳоланки, маиший масалаларни ҳал қилмасдан туриб, одамларнинг ишини яхши ташкил қилиб бўлмайди. Қурилишга ишлаш учун келаётган ёшларнинг ўринли талабларини қондириш лозим. Янги ерларга бориб ишлаш учун йўлланма олаётган ҳар бир комсомол обод шаҳарлари, троллейбуслари, консерваториялари, ҳовузлари бўлмаган жойга бораётганлигини билади. Янги қурилишларга ўз йўлида учрайдиган қийинчиликлардан қўрқмайдиган ёш ватанпарварлар боради.

Янги ерлар ва янги қурилишлар ўн минглаб йигитлар ва қизлар учун яхши мардлик мактаби бўлди. Биз бундан буён ҳам Узоқ Шарқ ва Сибирь бойликларини ўзлаштиришни давом эттиришимиз лозим. Ҳозирги вақтда комсомол металлургиямизни ривожлантиришга — домналар, мартенлар қуришга катта ёрдам бермоқда. Химия саноати қурилишларида қатнашиш навбатда турибди. Химия бизнинг халқ хўжалигимизга саноат, қурилиш учун кўп фойдали нарсаларни беради. Одамнинг кийиниши учун зарур бўлган нарсаларнинг ҳаммасини: газламаларни, мўйналарни, теридан қилинадиган буюмларни ва бошқа кўпгина зарур нарсаларни бизга химия беради.

Албатта, ёшларнинг ҳаммаси ҳам катта қурилишларга бориб ишлашлари учун имконият бўла бермайди. Ҳамманинг ҳам узоқ жойларга кўчиб бориб ишлаши шарт эмас. Эҳтимол, масалани бу тахлитда қўйиш баъзи бирларингизнинг ҳафсалангизни бир оз совутиб қўяр ва улар қаҳрамонлик кўрсатиш учун, романтика учун ҳаммага ҳам йўл топила бермас экан-да, деб айтишлари мумкин.

Романтикага берилиш ёшларга хос хусусиятдир. Бундай қилиш яхши. Лекин, Ленининг бир васиятини — ҳар кун ҳар қандай шаҳарда, ҳар қандай қишлоқда умумий меҳнатнинг гарчи жуда кичкина, жуда оддий бўлса ҳам, бирор амалий вазифасини ҳал қилиш керак, деб айтган васиятини унутмаслик керак.

Шахтёр ёки сут соғувчи бўлиб, токарь ёки чўчқа боқувчи бўлиб ишлашда қандай романтика бор деб айтадиган кишилар ёшлар орасида топилиб қолур. Бундай кишилар бунақа ишларда қандай қилиб қаҳрамонлик кўрсатиб бўлади, деб айтишлари мумкин. Қўриқ ерларни очиш ёки Братск гидроэлектростанцияси қурилишида ишлаш бошқа гап, бунақа ишларда ўзингни кўрсатишинг мумкин, чинакам ҳаёт шунақа жойларда бўлади-да, деб айтувчи кишилар бор.

Шундай деб ўйлаш тўғрими? Менимча, тўғри эмас. Комсомол ёшларнинг халққа керакли ҳар қандай ишга, ҳар қандай касбга бўлган муҳаббати ва ҳурматини қўллаб қувватлаши ва ривожлантириши лозим.

Техникани ўрганиш ва эгаллашнинг муҳимлигини уқтириб ўтмоқчиман. Биз МТСларни қайта ташкил қилиб, машиналарни колхозларга сотаётганлигимиз сабабли ҳозирги вақтда қишлоқда техникани янада эгаллаш ишида қишлоқ комсомолининг роли ниҳоят даражада ошиб бормоқда. Қишлоқ комсомоллари шаҳар ёшлари билан ҳамжиҳат бўлиб, тракторлар ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналаридан янги шароитда энг унумли фойдаланишни таъминлашларига аминмиз.

Ўртоқлар! Комсомол олдида катта вазифалар турибди, партиянинг, совет халқининг комсомолдан умиди катта. Сизлар бу вазифаларни муваффақиятли бажармоқ учун ишни қандай қилиб яхшироқ ташкил қилишни ўйлашингиз керак. Ишни ташкил этиш, раҳбарликнинг энг яхши формалари ва методларини қидириб топа билиш катта санъатдир, сизлар ҳам бу санъатни эгаллашингиз лозим.

Комсомол ўз табиатида таъсирчанлик, қизиқиш, ҳар нарсани тез ўрганиб олиш ҳисси бўлган ёшлар билан иш олиб боради. Ёшлар ҳамма нарсага ёпиша берадилар, ҳамма нарсани ўргана берадилар. Ишни уқувсизлик билан, энг ёмони эса бюрократларча ташкил этиш ёшларни тарбиялашга зарар етказиши, ёшларни комсомолдан четлатиб қўйиши мумкин. Комсомол ташкилотларида ҳаёт булоқдек қайнаши, ташаббускорлик жўш уриб кетиши лозим. Ана шунда ҳамма учун қизиқарли иш топилади ва ёшлар, биз комсомол ташкилотида зерикиб қолдик, деб шикоят қилмайдиган бўладилар. Ваҳоланки, ҳозирги вақтда баъзан шундай шикоятларни эшитиш мумкин.

Биз ҳаммамиз жуда ҳақли равишда эътироф қилиб айтмоқдамизки, комсомол кейинги йилларда кўпгина фойдали ишлар қилди, бу ишларда ўн ва юз минглаб, миллионлаб йигит ва қизлар қатнашди. Лекин мана бу нарса устида ўйлаб кўриш керак: комсомол ёшларнинг ҳаммасини ўз таъсири остига олаётирми, комсомол ўзи шуғулланаётган катта ишларга ҳаммани жалб қилаётирми? Ҳатто шу нарса устида ҳам ўйлаб кўриш кераккки, комсомолларнинг ҳаммаси ҳам ўз ташкилотларининг ҳаётида қатнашаётирми, комсомол сафига катта умидлар билан кирган ёшларнинг ҳаммаси ҳам комсомолдан шу кутган нарсаларни олаётирми — улар комсомол сафида сиёсий жиҳатдан чиниқаётирларми, ижтимоий фаолият малакаларини, янги билимларни олаётирларми, меҳнатда ва дам олиш вақтларида қизиқиб дилкашлик қиладиган яхши ўртоқларни топаётирларми? Агар сизлар гапнинг ростини айтадиган бўлсаларингиз шуни эътироф қилишларингиз керакки, бу соҳада сизларнинг жиддий нуқсонларингиз бор.

Бизнинг комсомол ташкилотимиз жуда катта. Комсомолнинг йигит ва қизлардан иборат ўн саккиз миллион аъзоси бор. Бу жуда яхши. Лекин бундан одамларни юзлаб ва минглаб ҳисоблаганда, айрим кишини унутиб қўйиш мумкин деган маъно келиб чиқмайди. Комсомолнинг бутун фаолияти ёшларнинг ҳар қайсисига эътибор беришдан, ҳар бир ёшнинг ишлаб чиқаришда ўсиши, ўқиши, маданий ривожланиши тўғрисида ғамхўрлик қилишдан иборат бўлиши лозим.

Кўп минглаб кишиларни ўз ичига оладиган катта кампанияларни ўтказиш билан бир қаторда, айрим кишилар ҳамда уларнинг манфаатлари ва талаблари унутилмайдиган бўлса, шундагина комсомолдаги тарбиявий ишлар муваффақиятли боради. Ҳар бир кишининг турмушида учраган қийинчиликларини ва машаққатларини енгишига кўпчиликнинг куч ва ғайрати билан ёрдам бериш, унинг ўз ривожланишида тўхтаб қолмаслигини, уни обивательчилик моғори босиб кетмаслигини кузатиб туриш керак. Агар шундай ҳол рўй берадиган бўлса, буни дадиллик билан ўртоқлик танқидининг оловига рўпара қилиш керак. Агар ҳар бир киши турмушнинг тоза шабадасидан баҳраманд бўлиб турса, бунинг натижаси жуда яхши бўлиб чиқади.

Комсомол ишидаги ташаббускорлик тўғрисида бу ерда кўп гапирилди. Ҳақиқатан ҳам тўғри гапирилди. Клублар, маданият уйлари, стадионлар ёмон ишлаётганлиги тўғрисида, бир қанча шаҳар ёки қишлоқларда ёшлар маданий дам олиш, физкультура ва спорт билан шуғулланиш имкониятига эга эмаслиги тўғрисида шикоятлар кўп. Бу шикоятларнинг кўпи ҳақли шикоятлардир.

Бизнинг мамлакатимизда юз минглаб клублар, маданият уйлари, қироатхоналар, кутубхоналар, стадионлар, спорт майдончалари бор. Лекин халқнинг маънавий эҳтиёжлари ҳамиша ўсиб бормоқда ва маданият ўчоқлари етишмай қолмоқда. Яна бунинг устига шу маданият ўчоқларининг баъзилари ёмон ишламоқда, ёшларнинг талабларини қондирмаётир.

Давлат муассасалари, касаба союзлар янги маданий қурилиш учун ҳамма воситалардан фойдаланмаётирлар. Колхозларнинг имкониятлари катта ва улар тобора кўпайиб бормоқда. Бой колхозда яхши маданият ўчоғи бўлмаслиги хунук ҳолдир. Хўш, бу колхозлар бойликни нимага йиғаётир, деган савол туғилади: улар бойликни ғамлаб қўйиш учун йиғмасдан, балки одамларнинг турмушини яхшилаш учун, одамларнинг моддий ва маданий эҳтиёжларини тобора тўлароқ қондириш учун йиғадилар. Иқтисодий бақувват колхозлар клублар, мактаб, интернатлар кўпроқ қуришлари керак. Комсомоллар бу масалаларни колхозларнинг правлениелари олдига тағин ҳам активроқ қилиб қўйишлари лозим, партия ташкилотлари эса уларни қўллаб-қувватлашлари керак.

Масалага бошқа жиҳатдан ҳам қарайлик. Ёшларнинг ўзлари ҳозирги

К. Е. Ворошиловнинг Польша Халқ Республикасида бўлиши

КАТОВИЦЕ, 18 апрель. (ТАСС). СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. Е. Ворошилов ва унинг ҳамроҳлари бугун Силезияга келдилар. Совет меҳмонлари билан бирга Польша Халқ Республикаси Давлат кенгашининг раиси А. Завадский, Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг секретари З. Клишко, Польша Халқ Республикаси Давлат кенгашининг секретари Ю. Городецкий, Ташқи ишлар министри вазифасини бажарувчи М. Нашковский, Польша Халқ Республикаси Ташқи ишлар министрлиги протокол бўлимининг директори Е. Грудзинскийлар ҳам бу ерга келдилар.

Варшавадан тортиб Катовицега қадар бутун йўл давомида меҳнаткашлар совет меҳмонларини, халқ Польшасининг партия ва давлат арбобларини хурсандчилик билан табриклаб, поляк халқининг Совет Иттифоқи халқларига бўлган қардошларча бузилмас дўстлик туйғуларини изҳор қилдилар.

Ченстоховда вокзал олди майдонида К. Е. Ворошиловни металлургларнинг, тўқимачиларнинг ва ўқувчиларнинг делегациялари кутиб олдилар. К. Е. Ворошилов митингда сўзга чиқиб, уларга совет халқидан, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясидан ва Совет ҳукуматидан самимий салом топширди ҳамда уларга бахт-саодат, янги социалистик ҳаёт қуришда катта муваффақиятлар тилади.

— Бутун мамлакат, бутун поляк халқи ўртоқ Ворошиловни ва бошқа совет меҳмонларини шодлик билан кутиб олмоқда, — деди митингда Польша Халқ Республикаси Давлат кенгашининг раиси А. Завадский. — Биз уларнинг Польшага келганликларига хурсандмиз. Бу визит бизнинг дўстлигимизни янада кўпроқ мустаҳкамлайди, қардош халқларимизни бир-бири билан янада яқинлаштиради.

К. Е. Ворошилов ва бошқа совет меҳмонлари индустриал Силезиянинг маркази бўлган Катовицеда ҳам шодлик билан кутиб олиндилар. Вокзал олди майдонида тўпланиб турган меҳнаткашлар қадрли совет меҳмонларини гулдурос овация билан табрикладилар. Воеводлик халқ кенгаши президиумининг раиси Р. Нешпорек К. Е. Ворошиловни ва унинг ҳамроҳларини Силезия меҳнаткашлари номидан табриклади.

— Силезия ишчилар синфи, — деди у, — сизларни поляк халқининг синалган ва содиқ дўстлари деб табриклайди. Польша ишчилар синфи сизларни Силезия ерида кутиб олар экан, бу билан улуғ Совет Иттифоқига бўлган ўз дўстлигини, социализм ва пролетар интернационализми ишига, социалистик лагерь мамлакатларининг бирлигига бўлган садоқатини намойиш қилмоқда.

Бизлар, деди ўзининг жавоб нутқида К. Е. Ворошилов, сиз, азиз биродарларга Совет Иттифоқи Коммунистик партиямиздан, ҳукуматимиздан ва бутун совет халқидан қизғин салом олиб келдик. Бизнинг халқимиз сизларга салом билан бирга, энг яхши, чин қалбдан чиққан истакларини ҳам йўллаб, ўз мамлакатингизни социалистик асосда қайта қуришдек муҳим ишда кўплан-кўп муваффақиятлар тилайди. К. Е. Ворошилов совет-поляк иттифоқи ва дўстлиги шарафига табрик сўзлари айтади.

Шундан кейин К. Е. Ворошилов ва унинг ҳамроҳлари машиналарга тушиб, Силезия саноат районида сайр қилдилар. Силезиянинг бутун аҳолиси қадрли совет меҳмонларини табриклаш учун чиқди. Катовице, Семяновице, Битом, Забже шаҳарларида ва Силезиянинг бошқа шаҳарларида кишилар кўчаларнинг иккала томонида тўпланиб турган эди. Ҳамма хурсанд, табрик сўзлари эшитилади.

Йирик саноат районининг шахтёр ва металлурглари, бинокор ва металлистлари. Польша халқлари поляк ва совет халқлари ўртасидаги абадий дўстликнинг қизғин туйғуларини изҳор қилдилар.

Воеводлик халқ кенгашининг президиуми К. Е. Ворошилов ва унинг ҳамроҳлари шарафига зиёфат берди. Зиёфатда Польша Халқ Республикаси Давлат кенгашининг раиси А. Завадский ва Польша давлатининг бошқа раҳбарлари ҳам ҳозир бўлдилар.

* * *

КАТОВИЦЕ, 18 апрель. (ТАСС). К. Е. Ворошилов ҳамда совет Иттифоқининг бошқа давлат ва партия арбоблари бу ерга келишлари муносабати билан бугун Катовицеда Силезия меҳнаткашларининг митинги бўлди. Митингда 60.000 дан ортиқ киши ҳозир бўлди. Майдонда тўпланган кишилар совет меҳмонларини ва Польша раҳбарларини самимий табрикладилар.

Митингни Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг ва Катовице воеводлиги комитетининг секретари Э. Герек очди.

А. Завадский ва К. Е. Ворошилов нутқ сўзладилар.

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИГА

Бутуниттифоқ Ленинчи Коммунистик Ёшлар Союзининг XIII съезди мамлакатимиз комсомоллари, барча йигит ва қизлари номидан жонажон Коммунистик партияга, КПСС Ленинчи Марказий Комитетига алангали комсомоллик саломини йўллайди.

Ёш бўғиннинг фикр-зикри ва туйғулари партияга, совет халқининг буюк йўлбошчиси ва устозига қаратилган. Партия бизларни социалистик Ватаннинг содиқ ўғил ва қизлари қилиб, коммунизм йўлида кучли ва дадил курашчилар қилиб етиштирди. Партия совет ёшлари олдида ижодий кучларни, қобилиятларни ва талантларни ривожлантириш учун ҳамма имкониятларни очиб берди. Бизнинг ёшларимиз энг илғор, энг инсонпарвар ижтимоий тузум тантана қилган мамлакатда яшашдек буюк бахтга муяссар бўлди.

КПСС XX съездининг тарихий қарорлари комсомол учун ғоят катта аҳамиятга эга. Бу қарорлар совет халқини коммунистик қурилишнинг улуғвор программаси билан қуроллантирди. Партия XX съезди ВЛКСМ фаолиятини бойитди, комсомолни энг муҳим давлат вазифаларини ҳал қилишда актив қатнашишнинг кенг йўлига олиб чиқди. Партиянинг юксак ишончи ёшларни илҳомлантирди, уларни янги меҳнат зафарларига отлантирди.

Йигит ва қизлар ишчи ва деҳқонлар билан биргаликда бўлган меҳнатда, коммунизм учун курашда тарбияланмоқда, социализм мамлакатининг ёш авлоди улғаймоқда ва чиниқмоқда. Партиянинг чақириғи билан ватанпарвар ёшлар бепоён қўриқ ерларни ўзлаштирмоқдалар, заводлар, шахталар, конлар, домналар, электростанциялар қурмоқдалар, темир йўллар қурмоқдалар, дон, гўшт, сут, ёғ ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг мўл-кўл бўлиши учун курашмоқдалар. Коммунистик партия тарбиялаган ёш совет кишисининг маънавий хусни умумхалқ меҳнатида ёрқин кўринмоқда.

Съезд делегатлари комсомоллар, барча совет ёшлари КПСС Марказий Комитетининг ВЛКСМ XIII съездига юборган табригини зўр шодлик ва баланд рух билан кутиб олдилар. КПСС Марказий Комитетининг табриги ҳамда КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари ва ССР Иттифоқи Министрлар Совети Раиси ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг съездда сўзлаган нутқи ёшларни коммунистик руҳда тарбиялаш, уларнинг бутун кучларини партия чизиб берган доно режаларни муваффақият билан амалга оширишга янада сафарбар қилиш соҳасида комсомолнинг илҳомбахш ва жанговар иш программасидир.

XIII съезд партия кўрсатмаларига амал қилиб, комсомол фаолиятининг яқин йилларга мўлжалланган конкрет программасини ишлаб чиқди ҳамда КПСС Марказий Комитетининг ишонтириб айтадики, Ленинчи комсомол бундан буён ҳам партия раҳбарлиги остида коммунизм учун онгли, саботли курашчиларни тарбиялаб етиштиради, марксизм-ленинизм ғолиб идеяларини ёшлар оммасининг онгига сингдиради, йигит ва қизларни совет ватанпарварлиги, халқларнинг бузилмас дўстлиги руҳида ўз социалистик Ватанини душманларнинг ҳамлаларидан ҳимоя қилишга ҳамиша тайёр бўлиш руҳида тарбиялайди. Комсомол йигит ва қизларнинг билимли, маданиятли бўлиб ўсишлари, фан ва техниканинг хозирги замон муваффақиятларини эгаллашлари, тетик ва қувноқ, соғлом ва меҳнатсевар бўлишлари учун ҳаракат қилади.

ВЛКСМ XIII съезди комсомолларни, ҳамма ёшларни социалистик мусобақани янада кенг авж олдиришга, саноатда техникани тараққий эттириш учун, меҳнат унумдорлигини ошириш ва тежаш режими учун курашга астойдил қўшилишга даъват этди. Комсомол қора металлургия, химия ва газ саноати корхоналари қурилишини оталиқка олди. Ёш ватанпарварларнинг янги отрядлари мамлакатнинг шарқий ва шимолий районларида қудратли индустриал-техника ва энергетика базаларини барпо этишда актив қатнашадилар.

Қишлоқ ёшлари деҳқончилик маданиятини ошириш учун, қишлоқ хўжалик техникасини эгаллаш ва ундан тўла равишда фойдаланиш учун, барча қишлоқ меҳнаткашлари билан биргаликда ҳаракат қилиб, аҳоли жон бошига гўшт, сут ва ёғ етиштириш жиҳатидан яқин йиллар ичида АҚШга етиб олиш учун қатъий кураш олиб борадилар. Бу эса коммунистик қурилиш соҳасида партия ишлаб чиққан улуғвор программани амалга ошириш ишига ёшларнинг муносиб ҳиссаси бўлиб қўшилади.

ВЛКСМ XIII съезди ёшларнинг маданиятини янада ошириш учун юриш эълон қилди. Шаҳарларда ва ишчи посёлкаларида, колхоз қишлоқларида янги клублар ва маданият саройлари барпо этилади. Янги мактаблар ва кутубхоналарнинг эшиклари кенг очиб қўйилади. Йигит ва қизлар ўз қўллари билан стадионлар қурадилар, парк ва скверларни барпо этадилар, йўлларни кўкаламзорлаштирадилар. Биз Ватанимизнинг янада гўзал бўлиши учун бутун кучимизни сарф қиламиз.

Совет ёшлари Партияга ва Ҳукуматга уларнинг мустаҳкам тинчлик ва тинч-тотув яшаш йўлида ҳормай-толмай ва изчиллик билан олиб бораётган кураши учун қизғин ташаккур билдирадилар. Мамлакатимизнинг йигит ва қизлари пролетар интернационализми байроғини баланд кўтариб, Хитойдаги, барча социалистик мамлакатлардаги шонли ёшлар билан дўстликни бундан буён ҳам тинмай мустаҳкамлайдилар, ер юзидаги тинчликсевар ёшлар билан ҳамкорлик қилишга интиладилар.

Комсомол ўзининг XIII съездига Коммунистик партия теварагида ҳар қачонгидагидан кўра маҳкам жипслашган, унинг Ленинчи Марказий Комитетига чексиз содиқ бўлган ҳолда келди. Бизнинг фикр-зикримиз, орзу ва умидларимиз партия билан биргадир. Партиянинг иши биз учун ҳамма нарсадан юксак ва муқаддас ишдир ва биз бу ишга ўзимизнинг бутун кучимизни, бутун билимларимизни сарф қиламиз, бутун ҳаётимизни бағишлаймиз.

ВЛКСМ XIII съезди миллион-миллион йигит ва қизлар номидан КПСС Ленинчи Марказий Комитетини ишонтириб айтадики, комсомол коммунизм учун курашда бундан буён ҳам Коммунистик партиянинг содиқ ва жанговар ёрдамчиси бўлади.

Совет халқи улуғ ғалабаларининг илҳомчиси ва ташкилотчиси — бизнинг жонажон Совет Иттифоқи Коммунистик партиямизга комсомолларнинг қизғин ва самимий ташаккури!

Доно ва қудратли Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига шон-шарафлар бўлсин!

ВЛКСМ XIII СЪЕЗДИ.

Совет Иттифоқининг барча комсомоллари, йигит ва қизларига

ВЛКСМ XIII съездининг мурожаати

Қадрли ўртоқлар!

1958 йил 29 октябрда Бутуниттифоқ Ленинчи Коммунистик Ёшлар Союзининг 40 йиллиги бўлади.

Комсомол Коммунистик партиянинг раҳбарлиги остида катта ва шонли йўл босиб ўтди, унинг сафларида коммунизмнинг миллион-миллион актив қурувчилари етишиб чиқди. Комсомол Ватаннинг бахт-саодати йўлидаги қаҳрамонона кураши ва меҳнати билан совет халқининг умумий ҳурмати ва муҳаббатига сазовор бўлди.

Улуғ йўлбошчи ва устоз Владимир Ильич Ленин Коммунистик ёшлар союзи ҳар бир ишда ўз ёрдамини берадиган, ўз ташаббусини, ўз починини кўрсатадиган зарбдор группа бўлиши лозим, деб васият қилган эди. Лениннинг бу васияти бизнинг ҳаётимизда, коммунизм учун курашда йўлчи юлдуз бўлиб келди, ҳозир ҳам шундай бўлиб келмоқда ва ҳамиша шундай бўлиб қолади.

Коммунистик партия комсомолларни, барча йигит ва қизларни давлат, хўжалик ва маданий қурилишда, мамлакатнинг бутун жамоат ва сиёсий ҳаётида актив иштирок этишга даъват этмоқда.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг ВЛКСМ XIII съездига юборган табриги барча ватанпарвар ёшларни қувонтирмоқда ва руҳлантирмоқда, уларни янги меҳнат зафарларига илҳомлантирмоқда.

Қадрли дўстлар!

Бутуниттифоқ Ленинчи Коммунистик Ёшлар Союзининг XIII съезди КПСС XX съездининг қарорларига ҳамда КПСС Марказий Комитетининг съездга юборган табригида комсомоллар олдига қўйилган вазифаларга амал қилиб, комсомолнинг яқин йилларга мўлжалланган жанговар ва конкрет иш программасини ишлаб чиқди.

Съезд оғир индустриянинг энг муҳим корхоналарини комсомолнинг зарбдор қурилишлари деб эълон қилди. Ёшлар янги домна ва мартенларни, кокс батареялари ва прокат станларини, энг йирик металлургия заводларини қисқа муддат ичида қуришда ёрдам беришлари керак. Комсомол сунъий тола ва каучук, пластик масса ишлаб чиқарадиган корхоналар қурилишини, нефть ва газ саноати корхоналари қурилишини оталиққа олди. Ёшлар уй-жой, мактаб бинолари, маданий-оқартув муассасалари, спорт иншоотлари қуришда, шаҳар ва қишлоқларни обод қилишда актив қатнашишлари лозим.

Йигит ва қизлар! Қурувчиларнинг шонли армияси сафларига кирингиз! Зарбдор қурилиш майдончаларида комсомолнинг юбилейигача ишларнинг қизитиб юборилиши учун ҳамма чораларни кўрайлик! Белгиланган қурилиш планларини муддатидан илгари бажарайлик! Ёшларнинг қўли билан қурилган корхоналар ёш бўғин меҳнати шуҳратининг ёдгорлиги бўлиб қолсин!

Ёш ишчилар, инженер ва техниклар! Ватанимиз сизларни катта ишларга чорламоқда! Меҳнат унумдорлигини ошириш учун социалистик мусобақани янада кучайтирингиз. Янги техникани ва илғор технологияни жорий қилиш ва ўзлаштириш учун қатъий курашингиз. Ишлаб чиқаришнинг ички резервларидан яхшироқ фойдаланингиз, машиналар ва механизмларнинг бекор туришига йўл қўймангиз, маҳсулотларнинг сифатини яхшилангиз, металл, электр қуввати, хом ашё ва ёқилғини тежаб-тергаб сарфлангиз!

Комсомолнинг 40 йиллигини пландан ташқари минглаб тонна металл эритиш, минглаб тонна кўмир ва нефть чиқариш, янги станоклар ва машиналар ишлаб чиқариш билан нишонлайлик. Мамлакатга қўшимча суратда миллионлаб метр газлама, миллионлаб жуфт пойафзал, кўпроқ миқдорда нафис кийим-кечак ва бошқа халқ истеъмоли буюмлари берайлик!

Бу йилги кўклам колхоз қишлоғи ҳаётига катта ўзгаришлар келтирди. СССР Олий Совети сессияси халқнинг фикр ва истакларини ифодалаб, колхоз тузумини янада ривожлантириш ва машина-трактор станцияларини қайта ташкил қилиш тўғрисида Қонун қабул қилди. Колхозлар тракторларни, комбайнларни ва бошқа машиналарни сотиб олаётган ҳозирги вақтда колхоз ишлаб чиқаришини янада юксалтириш учун, қишлоқ хўжалик техникасини эгаллаш ва ундан яхшироқ фойдаланиш учун курашда комсомолларнинг, барча қишлоқ ёшларининг роли янада кўпроқ ўсади.

Қишлоқ хўжалигидаги ёш меҳнаткашлар! Экишни қисқа муддатларда ўтказиш учун, дала ишларининг аъло сифат билан бажарилиши учун социалистик мусобақа байроғини баланд кўтарингиз! Ватанга ғалла, пахта, зиғир, маккажўхори, картошка, қанд лавлаги, сабзавот ва меваларни кўпроқ бериш учун бутун кучимизни сарф қиламиз. Халқимиз олдида турган вазифага эришиш — аҳоли жон бошига гўшт, сут ва ёғ етиштириш жиҳатидан яқин йиллар ичида Америка Қўшма Штатларига етиб олиш учун олиб борилаётган мусобақага комсомоллар ва ёшларнинг муносиб ҳиссасини қўшайлик. Съезд янги минглаб йигит ва қизларни фермаларга бориб ишлашга, жамоат чорвачилигининг юксак унумдорлигига эришишга, маҳсулотнинг таннархини камайтириш учун кураш намуналарини кўрсатишга даъват этади.

Йигит ва қизлар!

В. И. Ленин ёш бўғинга ҳамиша ва қунт билан ўқишни васият қилди. Бизларнинг ҳаммамиз ўз билимларимизни оширишимиз, фан ва техника муваффақиятларини, илғор тажрибани ўрганишимиз ва олган билимларни амалда моҳирлик билан татбиқ қилишимиз зарур. Фан бойликларини қунт билан эгаллаймиз, коммунизмнинг ғоявий жиҳатдан саботли қурувчилари бўлиб, ўз улуғ Ватанини севадиган, Ватаннинг шон ва шуҳратини қаттиқ туриб ҳимоя қила биладиган кишилар бўлиб ўсамиз!

Ёшларимиз ўзининг бутун порлоқ ҳаёти учун Совет Иттифоқи Коммунистик партиясидан, ўзининг доно устози ва етакчисидан миннатдордир. Биз учун ўз халқимизга садоқат билан ҳалол хизмат қилишдан кўра, Коммунистик партиянинг топшириқларини фидокорона бажаришдан кўра катта бахт йўқ.

Ўз сафларимизни жонажон Коммунистик партия байроғи теварагига янада маҳкам жипслаштирайлик!

Партиянинг чақириқларига бундан буён ҳам қизғин жавоб берамиз, бизнинг ёш ва кучли қўлларимиз, билим ва ғайратимиз қаерда зарур бўлса, шу ерга борамиз!

Совет халқи ҳамма ғалабаларининг илҳомчиси ва ташкилотчиси — Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига шон-шарафлар бўлсин!

Улуғ социалистик Ватанимизга шон-шарафлар бўлсин!

ВЛКСМнинг 40 йиллигини муносиб кутиб олайлик!

ВЛКСМ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ ТЎҒРИСИДА ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

Комсомол XIII съездида сайланган ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи пленуми бўлиб ўтди. Пленум ташкилий масалаларни муҳокама қилди.

Пленум ВЛКСМ Марказий Комитети бюросини А. И. Аджубей, А. Н. Аксенов, Л. К. Балясная, Э. К. Беман, Н. Ш. Васадзе, В. И. Дрозденко, С. Д. Кенжабоев, Г. А. Криулин, В. П. Логинов, Н. Н. Месяцев, В. М. Мироненко, Қ. Муртазоев, С. П. Павлов, С. К. Романовский, В. Е. Семичастний, Е. Н. Соколов, А. А. Сосин ўртоқлардан иборат қилиб сайлади.

Пленум ВЛКСМ Марказий Комитети бюросининг аъзолигига кандидат қилиб қуйидаги ўртоқларни сайлади: В. П. Лисенко, В. И. Попов, П. Н. Решетов, Г. П. Сарафанникова, В. А. Саюшев, М. И. Халдеев, Г. П. Шатунов.

Пленум ўртоқ В. Е. Семичастнийни ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари қилиб сайлади. ВЛКСМ Марказий Комитетининг секретарлари қилиб А. Н. Аксенов, Л. К. Балясная, Э. К. Беман, Н. Ш. Васадзе, В. П. Логинов, Н. Н. Месяцев, Қ. Муртазоев, С. П. Павлов, С. К. Романовский ўртоқлар сайландилар.

ВЛКСМ МАРКАЗИЙ РЕВИЗИЯ КОМИССИЯСИНИНГ МАЖЛИСИ ТЎҒРИСИДА

Комсомол XIII съездида сайланган ВЛКСМ Марказий ревизия комиссиясининг мажлиси бўлди. Мажлис ташкилий масалаларни муҳокама қилди ВЛКСМ Марказий ревизия комиссиясининг раиси қилиб ўртоқ Б. Н. Темников сайланди.

В. И. ЛЕНИН ТУҒИЛГАН КУННИНГ 88 ЙИЛЛИГИГА ДОИР

Москванинг районларида тантанали мажлислар

Бугун совет халқидек, бутун прогрессив инсониятдек, Москва меҳнаткашлари ҳам улуғ Ленин туғилган куннинг 88 йиллигини нишонламоқдалар. 18 апрелда Москва районларида тантанали мажлислар бўлиб ўтди Пролетар райони меҳнаткашларининг мингдан ортиқ вакили автозавод маданият саройида тўпланди. КПСС Москва шаҳар комитетининг секретари В. И. Устинов В. И. Ленин туғилган куннинг 88 йиллиги тўғрисида доклад қилди.

Фрунзе номидаги йигирув-тўқув фабрикасининг клубида Москворецкий районидаги партия, совет ва жамоат ташкилотлари вакилларининг тантанали мажлиси бўлди. Бу ерда КПСС Москва шаҳар комитетининг секретари С. М. Бутусов доклад қилди.

Биринчи подшипник заводининг маданият уйида Жданов районининг меҳнаткашлари олдида «В помощь политическому самообразованию» («Сиёсий билимини оширувчиларга ёрдам») журналининг бош редактори А. Г. Егоров доклад қилди.

1 Май шарафига

Кўп саноат корхоналарининг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари 1 Май байрамини меҳнат соҳасида янги муваффақиятлар билан кутиб олмоқдалар.

Кизел ҳавзасидаги Володарский номли шахта кончилари пландан ташқари уч эшелон ёқилғи бериб, 1 Май шарафига олган мажбуриятларини муддатидан ярим ой илгари бажардилар. Улар йил бошидан бери программадан ташқари 11 минг тонна кўмир чиқардилар. 4-участка коллективи мусобақада биринчиликни сақлаб келмоқда. Бу участкада фақат ёшлар ишлайди. Участка беш кундан бери апрель планидан ташқари кўмир қазиб чиқармоқда.

Қирғизистон кончилари байрам олди вахтасида туриб, янги муваффақиятларга эришмоқдалар. Ўрта Осиё республикаларига ҳозирдаёқ пландан ташқари 20 эшелондан ортиқ кўмир жўнатилди. «Капитальная» шахтасида Қодиров, Лапшов, Седиков бошлиқ бригадаларнинг ҳар бир ишчиси ҳар сменада нормадан ташқари 1,5-2,5 тонна кўмир қазиб чиқармоқда.

Ереван, Ленинакан, КировакаНнинг ва Арманистондаги бошқа саноат марказларининг минглаб ишчилари 1 Май шарафига вахтада туриб, ишда юксак кўрсаткичларга эришмоқдалар. Республикада энг йирик ҳисобланган Киров номидаги синтетик каучук заводи бир меёрда ишлаб, уч ярим ойлик ишлаб чиқариш программасини ошириб бажарди ва 300 тоннага яқин асосий хом ашёни тежади.

Коломна тепловозсозлик заводининг коллективи бу йил тепловозлар ва двигателлар ишлаб чиқаришни икки баравар кўпайтиришга қарор қилди. Ҳозирги вақтда корхонада Май олди мусобақаси авж олди. Чўян қуювчилар бу мусобақанинг ташаббусчилари бўлдилар. Цехдаги ҳамма участкалар маҳсулот ишлаб чиқариш графигини ошириб бажармоқдалар. Старший мастер Антополов бошлиқ қизил байроқли участка ходимлари биринчиликни сақлаб келмоқдалар. (ТАСС).

ВЛКСМ XIII СЪЕЗДИ

Катта Кремль саройида совет мамлакати комсомолларининг ва ёшларининг ҳаёти тўғрисида тўрт кун давомида муҳим гаплар бўлди. ВЛКСМ Марказий Комитети ва Марказий ревизия комиссиясининг ҳисобот докладларини муҳокама қилишда Дон шахтёри ва Заполяредаги Норильск бинокори, Ўзбекистон пахтакори ва Ставрополь ўқувчиси — ВЛКСМ XIII съездининг жами 44 делегати иштирок этди. Улар ҳар хил ишлар ҳақида гапирдилар. Лекин ўзининг, гарчи арзимаган бўлса ҳам, меҳнатини умумхалқ вазифалари билан боғлаб олиб бора билиш, ўз ғайратини ва ижодий активлигини коммунистик қурилишнинг энг муҳим участкаларига қарата билиш уларнинг ҳаммасини бир-бирига яқинлаштиради. В. И. Ленин Ватанимиз ёш бўғинининг худди ана шундай бўлишини орзу қилган эди. Улуғ йўлбошчи коммунизм қурувчи ёшларни ана шунга даъват этган эди.

Съезднинг 18 апрель эрталабки мажлиси. **А. Б. Аристов, Л. И. Брежнев, Н. Г. Игнатов, А. И. Кириченко, Ф. Р. Козлов, А. И. Микоян, Н. А. Муҳитдинов, М. А. Суслов, Н. С. Хрушчев, Н. М. Шверник, А. Н. Косигин** ўртоқлар президиумда пайдо бўлганларида делегатлар ва меҳмонлар уларни гулдурос давомли қарсаклар билан кутиб оладилар.

Иттифоқчи республикаларнинг вакиллари бўлган қизлар залда ўз ўринларидан турадилар. Уларнинг баъзилари миллий кийимларини кийган. Қизлар Партия ва Ҳукумат раҳбарларига гулдасталар тақдим этадилар. Залда овация авж олиб кетади. Партия ва Ҳукумат раҳбарлари қизларга самимий ташаккур изҳор қиладилар.

Ҳисобот докладларини муҳокама қилиш давом этади. Раислик қилувчи — ВЛКСМ Марказий Комитетининг секретари **В. Е. Семичастний** Ленинграддаги Киров заводининг фрезерчиси **В. П. Гавриловга** сўз беради.

— Бу ерда, комсомолнинг XIII съездида, деди Гаврилов, Совет Ватанимиз учун, жонажон Коммунистик партия учун, Ленинчи Коммунистик Ёшлар Союзи учун айниқса фахрланасан, киши. Капиталистик мамлакатлардаги ёшларнинг вакиллари гапирган ишсизлик, муҳтожлик ва қашшоқликнинг нима эканлигини биз билмаймиз. Менга фрезерчи касбини бепул ўргатдилар. Мен заводда ишлаганим ҳолда ўрта мактабни битириб чиқдим. Ҳозир мен техникумнинг тўртинчи курсида ўқимоқдаман. Инженер бўлишни орзу қиламан ва бу мақсадимга албатта эришаман.

Ўртоқ Гаврилов кировлик ёшларнинг меҳнати ҳақида гапиради. У, комплекс планларини жорий этишга етарли эътибор бермаётган маъмурият вакилларини ва комсомол ходимларини танқид қилади. Нотиқ Халқ хўжалиги кенгашлари билан биргаликда ёш ишчиларнинг маданий-техника савиясини ошириш планларини тузиш тўғрисида ВЛКСМ Марказий Комитетининг ҳисобот докладида айтилган таклифни маъқуллайди.

Съезд қатнашчилари Черкасси областидаги «Коммунар» колхозининг звено бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони А. А. Ильченконинг сўзга чиқишини самимий кутиб оладилар. Область комсомол ташкилотимиз барча қишлоқ меҳнаткашлари билан биргаликда ҳал қилаётган конкрет вазифалардан бири, деди ўртоқ Ильченко, маккажўхоридан мўл ҳосил етиштириш учун курашдир. Ўтган йил қурғоқчилик бўлишига қарамай, Черкасси районидаги 42 комсомол звеносининг ҳаммаси ўз мажбуриятларини бажарди ва гектар бошига 60 центнердан 125 центнергача маккажўхори дони олди.

Бизнинг звеномиз ҳар гектар ердан 130 центнер маккажўхори дони ва 1.000 центнер кўкпоя олишга ваъда берди. Бунга эришиш осон эмас. Лекин биз қийинчиликлардан қўрқмаймиз. Звеномиз ҳозир бундан уч йил илгари бўлган звенога ўхшамайди. Ўша вақтда биз тўққиз қиз ўрта мактабни битирганимиздан кейин колхозга ишга бордик. Бизни колхозда «чарчамас қизлар» деб атайдиган бўлдилар. Ишимиз яхши борди. Биринчи йилдаги муваффақиятлар бизни илҳомлантирди. Биз, ҳар гектардан 90 центнер маккажўхори йиғиб олдик. Бундай ҳосилга қишлоқда ўша вақтгача ҳеч ким эришмаган эди. Совет Иттифоқи ҳукумати бизнинг меҳнатимизга юксак баҳо берди. Звеномизнинг ҳамма аъзолари орден ва медаллар билан мукофотланди, менга эса, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди.

Биз, — дейди ўртоқ Ильченко, — ўрта мактабни битирганимиздан кейин ўзимизга ҳаёт йўлини танлаган вақтимизда, қишлоғимиздаги баъзи кишилар: колхозда қолманглар, бўлмаса турмушга чиқмай қоласиз, деган эдилар. Бизнинг қизларимиз ҳар қандай меҳнат ҳам зарур ва фахрли эканлигини исбот қилдилар. Дугоналаримдан кўплари тракторчиларга, агрономларга, комбайнчиларга турмушга чиқдилар. Биз ўз звеномизда ҳар қайсимиз ҳалол меҳнат қилаётган йигитгагина умрлик ўртоқ бўлиш ҳақида аҳдлашиб қўйганмиз.

Мен, — дейди ўртоқ Ильченко, — бу йил ўрта мактабни битириб чиқаётган ҳамма йигит ва қизларга шу юксак минбарда туриб қизғин чақириқ билан мурожаат қилмоқчиманки, колхоз ва совхозларга дадил борингиз, сизларни катта ва фахрли иш кутиб турибди.

— 1955 йилда мен партиянинг чақириғи билан колхозга ишга боришни истаганлигимни билдирдим, — деди Смоленск области Каспля районидаги «Правда» колхозининг раиси **А. А. Рассказов.** — Ўша вақтда мен Смоленск шаҳар автоколоннасида электрик бўлиб ишлаётган эдим. Ишчилар коллективи менга ўз кучимни аямасдан ишлаш ҳақида наказ бердилар. Колхозчилар мени колхоз раиси қилиб сайладилар. Тўғрисини айтсам, улар ёшлигимдан бир оз хавотирландилар. Қийинчиликлар кўп бўлди, лекин колхозчилар, комсомоллар ва ёшлар ёрдам бердилар. Умумий куч билан колхоз хўжалиги мустаҳкамлана бошлади, колхоз даромадлари кўпая бошлади. 1957 йил январда эса, уч колхоз базасида янги «Правда» колхози ташкил этилди.

Ёшлар қишлоқ хўжалигини ривожлантириш ишига катта ҳисса қўшмоқдалар, дейди ўртоқ Рассказов. Ҳозирги вақтда Смоленск областида 12,5 мингдан ортиқ меҳнаткаш ёшлар чорвачиликда ишламоқдалар. 416 фермада фақат комсомол-ёшлар ишламоқда. Жўшқин юракли ёшлар кўп фермаларни илғорлар қаторига кўтармоқдалар. 10 йиллик мактабни битириб чиққан ёшларнинг колхоз ва совхозларга келаётганлиги жуда қувончли бир ҳолдир. Ўтган йил ўрта мактабни битириб чиққанлардан уч ярим минг киши колхоз ишлаб чиқаришида ишлай бошлади.

Съездда КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари ва СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ **Н. С. Хрушчев** катта нутқ сўзлади. Делегатлар ва меҳмонлар уни қизғин кутиб олдилар.

Раислик қилувчи музокараларни тўхтатиш тўғрисида таклиф тушганлигини айтади. Делегатлар бу таклифни қабул қиладилар.

ВЛКСМ Марказий Комитетининг секретари **А. Н. Шелепин** ўзининг охирги сўзида ВЛКСМ Марказий Комитетининг фаолияти тўғрисида съездда делегатлар томонидан айтилган танқидий мулоҳазаларнинг тўғри эканлигини айтди. У бу ердаги танқид Марказий Комитет фаолиятини яхшилашга, бутун комсомол ишини юксалтиришга, шубҳасиз, ёрдам беради, деди.

Докладчи айтадики, съезд комсомолимизнинг мустаҳкамланганлигини ва улғайганлигини, унинг партия раҳбарлиги остида ғоят катта вазифаларни ҳал қила олганлигини кўрсатди. Ҳозирги вақтда меҳнат унумдорлигини кескин суратда ошириш учун, планларни муддатидан илгари бажариш учун, билим ва фанни эгаллаш учун, коммунизм ғалабаси учун кураш соҳасида комсомол ва ёшлар олдида катта вазифалар турибди.

Съезд бир овоздан қарор қабул қилиб, бу қарорда ВЛКСМ Марказий Комитетининг сиёсий йўлини тўғри деб топади ва унинг амалий фаолиятини маъқуллайди.

ВЛКСМ Марказий Комитетининг ҳисобот доклади юзасидан резолюция, ВЛКСМ Уставига қисман ўзгартишлар киритиш тўғрисида қарор, ВЛКСМ Марказий Ревизия комиссиясининг ҳисобот доклади юзасидан қарор бир овоздан қабул қилинади.

18 апрелда бўлган охирги мажлисда чет эл ёшлар ташкилотларининг вакиллари: Ҳиндистон Коммунистик партиясининг ёшлар секциясидан **Сунила Кумар Мунси,** Коммунистик ёшлар союзлари Умум Цейлон конгрессидан **Ратнавир,** Япония демократик ёшлар иттифоқидан **Минору Маеда** ВЛКСМ XIII съездини самимий табрикладилар.

Шундан кейин, Бутуниттифоқ Ленинчи Коммунистик Ёшлар Союзи раҳбар органларини сайлаш натижалари эълон қилинди. ВЛКСМ Марказий Комитети ва ВЛКСМ Марказий Ревизия комиссияси сайланди.

ВЛКСМ Марказий Комитети секретари **В. Е. Семичастний** делегатларга мурожаат қилиб айтдики, ВЛКСМ XIII съезди комсомолнинг тўрт йиллик фаолияти якунларини тўплади, келажак учун яхши жанговар программа ишлаб чиқди, ВЛКСМ Марказий Комитетининг Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Ленинчи Марказий Комитети ва КПСС Марказий Комитети Президиуми раҳбарлиги остида муваффақиятли равишда олиб борган ишини якдиллик билан маъқуллади.

Комсомол ўзининг ҳамма муваффақиятларига жонажон Коммунистик партия туфайли эришди, деди ўртоқ Семичастний. Партиянинг кўрсатмалари, унинг маслаҳатлари бизга куч бағишлайди, яшашга, курашишга ва ғалаба қозонишга ёрдам беради.

Биз, ёшларимизни, комсомол активини тарбиялашга бераётган эътибори ва чинакам оналарча ғамхўрлиги учун, комсомол кадрларига кўрсатилаётган жуда катта ишонч учун партиямиздан, унинг Марказий Комитетидан чексиз миннатдормиз.

Съезд кўп миллион кишилик Ленинчи комсомолнинг жанговар штабини — ВЛКСМ Марказий Комитетини сайлади. Комсомолнинг раҳбар органларига ёшларнинг яхши ташкилотчилари ва етакчилари эканликларини амалий ишларда кўрсатган кўпгина ёш ўртоқлар сайланди.

Шу билан бирга, узоқ йиллар мобайнида комсомолимиз уларни билган, қадрлаган ва ҳурмат қилган кўпгина ўртоқларимиз ва дўстларимиз Марказий Комитет сафларидан партия, хўжалик ва давлат ишига кетмоқдалар.

Съезд президиумининг топшириғига мувофиқ, ўртоқ Семичастний комсомоллар орасида шундай бир яхши одатни қабул қилишни, яъни ўз ҳаётининг кўп йилларини комсомол қурилишига, ёшларни тарбиялашга бағишлаган кишиларни янги ишга самимий равишда кузатиб қолишни ҳамда улардан энг яхшиларини Ленинчи комсомолнинг фахрий аъзолари қилиб қолдиришни таклиф этади.

Биз, деди ўртоқ Семичастний ҳурматли катта ёшдаги ўртоқларимизга уларнинг янги ишида ажойиб муваффақиятлар, шахсий ҳаётда катта бахт, сиҳат-саломатлик ва ҳамиша комсомоллардек тетик бўлишларини чин комсомоллик қалбимиздан қизғин истаймиз.

Ўртоқ Семичастний съезд ҳозирги вақтда бошқа ишга ўтаётган актив ва обрўли комсомолларга — ВЛКСМ Марказий Комитетининг аъзолари, Марказий Комитет Бюросининг аъзолари, ВЛКСМ Марказий Комитетининг секретарлари А. Н. Шелепин, З. П. Туманова, В. И. Залужний ўртоқларга ҳамда ҳозирги вақтда СССР Маданият министри бўлиб ишлаётган ўртоқ Н. А. Михайловга комсомолдаги самарали фаолиятлари учун чуқур ташаккуримизни изҳор қилади, деб айтсам, ҳамма делегатларнинг умумий фикрини ифода этган бўламан, деди.

Съезд президиумининг топшириғига мувофиқ, ўртоқ Семичастний совет ёшларини коммунистик руҳда тарбиялаш соҳасидаги кўп йиллик ва самарали фаолиятлари учун А. Н. Шелепин ва Н. А. Михайлов ўртоқларга съезд номидан ташаккур эълон қилиш, уларни Бутуниттифоқ Ленинчи Коммунистик Ёшлар Союзининг фахрий аъзолари қилиб сайлаш ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг ҳурмат дафтарига ёзиш таклифини киритади.

Съезд бу таклифларни якдиллик билан маъқуллайди.

ВЛКСМ фахрий аъзолари А. Н. Шелепин ва Н. А. Михайлов таъсирли нутқ сўзлайдилар.

Съезд делегатлари ВЛКСМ 40 йиллигига тайёргарлик муносабати билан Совет Иттифоқидаги барча комсомолларга, йигит ва қизларга қарата мурожаат қабул қилдилар.

ВЛКСМ XIII съезди ғоят баланд руҳ билан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетига табрик хати қабул қилди. Съезд Коммунистик партияга, партиянинг Ленинчи Марказий Комитетига Совет мамлакатининг комсомоллари, ҳамма йигит ва қизлари номидан алангали комсомоллик саломини йўллайди.

Хатда айтиладики, комсомол ўзининг XIII съездига Коммунистик партия теварагига ҳар қачонгидагидан кўра маҳкам жипслашган, унинг Ленинчи Марказий Комитетига чексиз содиқ бўлган ҳолда келди. Бизнинг фикр-зикримиз, орзу ва умидларимиз партия билан биргадир. Бизга партия иши ҳар нарсадан кўра юксак ва муқаддасдир, биз ўз кучларимизни, ўз билимларимизни ва бутун ҳаётимизни шу ишга бағишлаймиз.

ВЛКСМ XIII съезди миллион-миллион йигит ва қизлар номидан КПСС Ленинчи Марказий Комитетини ишонтириб айтадики, комсомол коммунизм учун курашда бундан буён ҳам Коммунистик партиянинг содиқ ва жанговар ёрдамчиси бўлади.

Кун тартибидаги масалалар тамом бўлди. ВЛКСМ XIII съезди ёпиқ деб эълон қилинади. Катта Кремль саройининг мажлислар зали гумбазлари остида партия гимни «Интернационал» садолари янграйди. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси шарафига яна ва яна қарсаклар чалинади. Ленинчи комсомол Коммунистик партиянинг раҳбарлиги остида янги тарихий ғалабалар сари бормоқда. (ТАСС).

«Ташсельмаш» заводи комсомол-ёшлари ўртасида майолди меҳнат вахтасида туриб ишлаётганларнинг сафи тобора кенгаймоқда. **Суратда:** кунлик топшириқни 200-250 процентга етказиб бажараётган ВЛКСМ аъзоси ўртоқ **В. Аракчеев** иш устида.

Ш. Жаҳонгиров фотоси (ЎзТАГ фотохроникаси).

Бу китоб нақадар қизиқарлидир,
Қанотли қаҳрамон этилган баён,
Бола дер: — реактив самолётни мен
Элтаман юлдузга катта бўлган он.

Шеър ва фото **В. Пановники.**

Саноат корхоналарида санитария маданиятини оширайлик

Саноат корхоналарида тартиб бўлиши ва санитария қоидаларига риоя қилиниши ишлаб чиқариш планларини муваффақиятли амалга оширишда катта роль ўйнайди. Шу сабабли ҳам Тошкентдаги ва областимизнинг бошқа шаҳарларидаги саноат корхоналарининг маъмурияти, касаба союз ташкилотлари бу масалага катта эътибор бермоқдалар.

Ишлаб чиқаришда тартиб ўрнатиш ва санитария маданиятини ошириш соҳасида Тошкентдаги 1-пойафзал фабрикасида ҳаммага намуна бўладиган иш қилинмоқда. Бу ерда санитария-маиший хона қуриш учун зарур майдон ажратилмоқда.

Фабриканинг 5, 7 ва 1-цехларида намунали тартиб ўрнатилган, пойафзалларнинг қисмлари ва ишлаб чиқариш чиқиндиларини сақлаш ҳамда жойлаштириш учун махсус жой ташкил этилган, ишлаб чиқариш хоналари ҳар қандай чиқинди ва ифлосликлардан тозаланган.

Фабрика коллективи санитария маданиятини янада ошириш ҳақидаги тадбирларни ишлаб чиқариш кенгашида муҳокама қилиб, ўз устига мажбуриятлар олди. Унда, контора, склад ва ёрдамчи хоналарни қайтадан планлаштириб чиқиш ва янги хоналар қуриш, бошқа мақсадлар учун фойдаланилаётган хоналарни бўшатиш ҳисобига 1958 йил мобайнида барча цех ишчилари учун ечиниш ва ювиниш хоналари, душ ва бошқа маиший хоналарни ташкил этиш, тушки овқат вақтларида ишчиларнинг дам олиши учун ҳар бир цехда дам олиш хонаси ташкил қилиш ва шунга ўхшаш бир қатор тадбирлар белгиланган.

Тошкентдаги 1-пойафзал фабрикасининг бу ташаббусини Тошкент область касаба союзлари Советининг президиуми яқинда ўз мажлисида кўриб чиқиб маъқуллади ва уни бошқа корхоналарга ҳам ёйиш мақсадида тегишли қарор қабул қилди.

ФЕЛЬЕТОН

Кундош

Кўнгил қурсин, кўнгил! Кўнгилнинг кўчасига кирсанг, нималар қилмайди дейсан. Икром Мақсудов самоварнинг жўмрагини бураб турганида Ёқутхон Умархўжаева эсига тушиб кетса борми, ҳай-ҳай, боши айланиб, кўзи тинармиш. Нимасини айтасиз, шундай катта, ажойиб-ғаройиботларга тўла олам ҳам нинанинг тешигидай тор, таптақир, бўмбўш бўлиб туюлармиш-да, ахир. Юраги бўлса дук-дук уриб, ўзи ҳайкалдек қотиб қолармиш. Бу овозалар сув остидан юзага урганда кўпчилик таажжубдан ҳанг-манг бўлди, ҳатто «бўлмаган гап, Икром акани жин чалиптимики, 6 болани тирик етим қилиб, бошқата кўнгил қўйган бўлса» ҳам дейишди.

Шамол бўлмаса дарахтнинг учи қимирламайди, деганларидек бурчак-бурчакдаги миш-мишлар чинга чиқди. Кирар ақли кириб, чиқадигани чиққан, йигитлик тахи қатланиб очилаверганидан ҳилвираб қолган бўтақари ошиқ ва «ойни хижолат қилувчи» машъуқнинг сирри-асрорини баён этишга қалам ожиз, қоғоз юраксада.

Катта ўғли куёвлик либосини кийишга лойиқ бўлиб қолганида Икром Мақсудовнинг бағрида ўтлар туташди, сен қўймасанг мен қўйдим деди-ю, оилани ташлаб чиқиб кетди. Йигитлик даъвосини қилиб, белига қўша-қўша белбоғ боғлади, қалампир нусха сатанг дўппи, ярақ-юруғидан кўз қамашадиган хиром этик кийди, соқол-мўйлов қиртишланиб, атир пуркалди. Қарабсизки, қипқизил бўйдоқ, ҳижрон ўтидан кўкси кабоб ошиқ!

Хўш. Икром Мақсудовни жигар-кабоб қилган, пайтавасига қурт тушириб қўйган «фаришта» ким экан?

Ёқутхон Умархўжаева фалакнинг гардиши билан Тошкент район «III интернационал» колхозидаги магазинга мудир бўлиб ишга тайинланди. Магазинга келган кунидан бошлаб ёш-яланглар, қари-қартангларга разм сола бошлади, дидига мос куёв ахтарди, ниҳоят колхоз чойхоначиси Икром Мақсудов кўзга ўт бўлиб кўриниб қолди. Умархўжаева қарорини йўқотиб, оёғи куйган товуқдай типирчилади, ўзига ром қилиш пайига тушди.

Шу бўлди-ю, Умархўжаева қош тердиришга, упа-эликни тўрт энли қилиб суришга киришди. Сандиғида чанг босиб ётган кийимлар кун тиғида жилоланиб, майин шабадада ҳилпиради. Хуллас, ҳар куни учни кийиб, учни ечадиган Ёқутхоннинг кўзлари сузилишдан, терма қошлари қоқилишдан, тили ширин сўзларни учирма қилишдан толмади...

Сиз Умархўжаевани ёш, қирчиллаган жувонлардан деб ўйламанг яна. Асло! У ёши элликка борган, айни қуюладиган пайти. Икром Мақсудовни оиласидан бездирган ҳам Ёқутхоннинг ана шу хумор кўзлари-ю, терилган қошлари, лабидан томган боллари!

Қонунсиз равишда бир ёстиққа бош қўйган «куёв тўра» билан «келинпошша»нинг қилмиши туфайли бир тотув оила бузилди. Икром Мақсудовнинг Октябрь район, Оқтепа проезд, Уйғур кўча, 14 уйда яшовчи биринчи қонуний хотини Манзура Қаюмова жўжабирдай жон билан моддий жиҳатдан қийналиб, чирқиллаб қолаберди. Бир товуққа ҳам дон керак, ҳам сув. Эрдан бир тийин унмаса, ўзи ишлай деса иложи бўлмаса, оила ночор аҳволда қолгач, болалар ўқишларини ташлаб тирикчилик йўлига кириб кетишди. Ҳозир бу оилада мактаб ёшидаги болалардан Акбар, Акром ва қизи Ёқутлар ўқимайдилар.

Бу аҳволга ачинган маҳалладаги холис кишилар, активлар, маҳалла комитети Мақсудовни оиласига қайтариш учун кўп ҳаракат қилди. Бироқ у ҳар гал: «Мен иккала оилага ҳам қарайвераман. Менга ўргатманглар, бировнинг оилавий ишига аралашманглар», деб ўжарлик қилмоқда.

Жамоатчиликнинг аралашуви билан коммунист Умархўжаеванинг аҳлоқи Тошкент район партия комитетининг бюросида муҳокама қилинди. Унинг ярамас хулқи кескин қораланиб, ўз қилмишидан дарҳол тегишли хулоса чиқариб олиш шарти билан қаттиқ виговор берилди. Хўш, Умархўжаева кўрилган чорадан хулоса чиқариб олдими, ўз ваъдаларига амал қилдими? Йўқ. Аксинча ишдан бўшалгач, у Октябрь районидаги Уйғур кўчасидан ҳовли сотиб олдириб, «эри» билан кўчиб келди. Бу ҳовли қаерда денг? Нақ Манзура Қаюмованинг ёнгинасида.

Ёқутхонга бу қилмишлар етмагандай Мақсудовнинг ўғилларидан бирини ўзига хизматкор ҳам қилиб олди. Ана энди унинг айтгани айтган, дегани деган. Рўзғор юмушлари «дастёр ўғил»га юклаб қўйилган.

Қаюмова ёрдам сўраб Мақсудовга мурожаат қилса, у осмондан тушиб, мушт ўқталмоқда, «кулингни кўкка совураман» деб дағдаға қилмоқда. «Эр»ининг бу хатти-ҳаракатидан ҳаво олаётган «эрка хотин» Ёқутхон эса, ўзидан кетиб, андишанинг отини кўрқоқ қўйиб, Қаюмованинг оиласига нисбатан билган номаъқулчиликни қилиб, унинг болаларини оёғи билан кўрсатмоқда. Ҳа, дарвоқе, бели зирқираб бола кўрибдимики, боланинг қадрига етса. Оналик меҳр-муҳаббати ва чин инсоний фазилатлардан маҳрум бўлган бу кундошнинг қўлидан шу келади-да! Ёқутхонга қандай бўлмасин фақат эр бўлса бўлди, у ўзининг тор шахсий манфаати олдида бошқа нарсанинг ҳаммасини ҳатто сариқ чақага ҳам олмайди.

Эртадан кечгача чойхонада гап сотиб, ичкиликбозлик билан шуғулланувчи Мақсудов ва ўзгаларнинг бахтига чанг солиб, тубан қилмишидан оғзи қулоғига етган, коммунист деган юксак номга доғ туширган сатанг Ёқутхон ҳозир оламни сув босса ҳам тўпиқларига чиқаришмайди. Чунки қонунсиз эр-хотин бирон жамоат ташкилотида фойдали меҳнат билан шуғулланмаганлари ҳолда еганлари олдида, емаганлари кетида, маишат бор бўйича! Улар на маржондек бегуноҳ болаларнинг кўз ёшидан, уволидан, на қонундан қўрқадилар, на одамгарчилик, диёнат билан ва на жамоатчиликнинг фикри билан ҳисоблашадилар!

Н. НАСИМОВ,
З. МУҲАММАДЖОНОВ.

Брест қалъаси қаҳрамони билан учрашув

Брест қалъаси қаҳрамони, полк байроғини сақлаб қолган Филипп Иванович Лаенков билан ҳарбий хизматчилар ўртасида бўлиб ўтган учрашув ҳаяжонли ўтди. Филипп Иванович ҳарбий хизматчиларга Улуғ Ватан урушининг оғир йилларида совет ёшларининг, оддий совет жангчиларининг фашист босқинчиларга қарши қаҳрамонларча курашганлигини ҳикоя қилиб берди.

Брест қаҳрамонлари она-Ватан тупроғини қаҳрамонларча ҳимоя қилиб, бир томчи қон қолгунча фашист галаларига қарши мардонавор курашдилар. Улар Ватан олдидаги гражданлик бурчларини муқаддас билиб, душман қуршовида қаттиқ олишдилар. Яқинда СССР Олий Совети Президиумининг Брест қаҳрамони Филипп Иванович Лаенковни Жанговар Қизил байроқ ордени билан мукофотлаш тўғрисида чиқарган Фармони тантанали равишда ўқиб эшиттирилди.

Жанговар хизматчилар полкнинг муқаддас байроғини сақлаб қолган Брест қаҳрамонининг ҳикоясини эшитар эканлар, уларнинг жонажон Коммунистик партияга, Ватанга бўлган муҳаббатлари ва садоқатлари чексиз эди. Улар шонли Брест қаҳрамонларининг жанговар традицияларини давом эттиражакларини, она-Ватан тупроғини кўз қорачўғидай сақлашлари ҳақида ишонч билдирдилар. Суратда: Брест қалъасининг қаҳрамони Филипп Иванович Лаенков ҳарбий хизматчилар билан суҳбатлашмоқда.

В. Панов фотоси.

ФАН ВА ТЕХНИКА ЯНГИЛИКЛАРИ

Ҳисоб фабрикалари

Ҳисобланиши керак бўлган сонлар — хомашёси, ҳисобланган сонлар эса тайёрлаган маҳсулоти бўлган фабрикалар борлигини биласизми? Бу саволдан, саноқ фабрикаси ҳам бўлармишми, деб хайрон бўлаётирсиз шекилли. Ҳа, шундай фабрикалар бор. Тошкентнинг ўзида улардан бир эмас, бир нечаси ишлаб турибди. СССР Йўллар министрлигининг Тошкентдаги машина-ҳисоб станцияси, Ўзбекистон ССР Давлат банкининг, республика Статистика Бошқармасининг, тўқимачилик комбинатининг, «Ташсельмаш» заводи ва бошқа бир қанча корхона ва муассасаларнинг машина-ҳисоб станциялари шулар жумласидандир.

Ҳисоб операцияларининг кўпи оддий арифметик ишдир. Бир-иккита рақамларни бир-бирига қўшиш, айириш ёки процент аниқлаш унча қийин эмас, албатта. Лекин ҳар куни шундай ҳисоблардан жуда кўп бажариш зарур бўлганлиги учун бу иш ҳар қандай зийрак ва ўткир зеҳнли кишини ҳам ҳолдан толдиради.

Мана шунинг учун ҳам ҳозирги пайтда инсон меҳнатини енгиллаштириш мақсадида ҳисоблаш машиналари кўплаб ишлаб чиқарилаётир, ҳисоблаш корхоналари қурилаётир.

Биринчи ҳисоблаш машинаси яратилганига жуда кўп йиллар бўлди. 1640 йилда буюк физик олими Паскаль биринчи марта механик равишда ишлайдиган ҳисоблаш машинасини ихтиро қилди. 1874 йилда петербурглик инженер Однер Паскаль машинаси асосида янги арифмометр яратди. Бу арифмометрдан фойдаланганда, қандай рақамлар билан иш бажаришини ва жамлаш, айириш, кўпайтириш ёки бошқа шу хилдаги операциялардан қайси бирини бажаришни машинага кўрсатиб туриш керак бўлади. Бундай қараганда, шундан яхши машина бўлиши мумкинлигига кишининг ақли бовар қилмайди. Лекин заковатли конструкторлар бундан ҳам яхшироқ машинани яратдилар. Унинг номи табулятордир.

Механик тарзда ишлайдиган табулятор деган ҳисоб машинаси рақамларни кўр одамнинг китоб ўқишидек пайпаслаб «ўқийди». Ҳисобланиши керак бўлган рақамларни перфокарта (рақамлар ёзилган карточка)га ёзиб, у машинага қистирилгач, машина кнопкасини босишнинг ўзи кифоя, қолган операцияларнинг ҳаммасини табулятор автоматик равишда электр қуввати ёрдами билан бажаради. Табулятор бир соатда 70 минг марта ҳисоб чиқара олади.

Ҳисоблаш ишларини автоматлаштиришда эришилган энг сўнгги катта ютуқ электрон ҳисоб машинасининг яратилганлигидир. Ҳаракатланувчи қисмлари бўлмаганлиги, яъни инерциясиз ишлайдиган бўлганлиги учун бу машина секундига 7-8 минг марта арифметик операцияни бемалол бажара олади. Бошқача қилиб айтганда, энг тажрибали ҳисобловчи арифмометрда 8 соатда кўпи билан 2 минг марта ҳисоб операциясини бажарса, электрон машинаси бу ишни ярим секундда бажариши мумкин.

Электрон машинанинг ажойиб сифатларидан бири яна шундаки, унинг ёрдами билан инглиз тилини билмайдиган киши рус тилидан инглиз тилига таржима қилиши, худди билимдон диспетчер сингари поездлар ҳаракати жадвалини тузиш, тахлоғлиқ турган мингларча карточкалар орасидан кераклигини танлаб олиш мумкин. Хуллас, бу машина инсонни энг чарчатувчи меҳнатлардан халос қилади.

А. ВИШНЕВСКИЙ,
инженер.

Тошкентдаги В. И. Ленин номли 28-мактабда улуғ доҳи хотирасига бағишланган сбор бўлиб ўтди. Сборга 1920 йилда комсомолнинг III съездига қатнашган ва Владимир Ильични кўрган кекса революционер Шаҳобиддин Садруллин билан ўша пайтда Тошкент комсомол комитетида актив ишлаган Яҳё Оқилов ўртоқлар қатнашиб, ўз хотираларини сўзлаб бердилар. **Суратда: Ш. Садруллин** ва **Я. Оқилов** (чапда) пионерлар орасида.

Р. Албеков фотоси.

Фурқатнинг танланган асарлари

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси нашриёти ўзбек адабиётининг классиги Зокиржон Фурқатнинг танланган асарларини босиб чиқарди. Бу китобга демократ шоирнинг 100 га яқин асарлари, Фурқатнинг ўз дўстларига, жумладан Муқимийга ёзган мактублари киритилган. (ЎзТАГ).

Туристлар Чехословакияга жўнаб кетдилар

Ўзбекистонлик бир группа туристлар яқинда Чехословакияга жўнаб кетдилар. Улар орасида Тошкент область Паркент районидаги Сталин номли колхоз аъзоси Т. Холов, «Оққўрғон» совхози таъминот бўлимининг бошлиғи Б. Дониёров, 1-вино заводининг ишчиси А. Исаева ва бошқа инженер-техник, фан, маданият ходимлари бор.

Саёҳатчилар демократик мамлакатнинг Прага, Готвальдов, Братислава, Брно, Карлова Вари. Попрод, Юқори Татри, Марианское Лазне шаҳарларида бўлиб, тарихий архитектура ёдгорликлари, театрлар, музейлар, виставкалар, картина галереялари, саноат корхоналари, ўқув юртлари, маданий муассасалар билан танишадилар. Саёҳат 14 кун давом этади. Бундан ташқари яқин кунларда Ўзбекистон туристларидан бир неча группаси «Грузия» теплоходида Европа мамлакатлари бўйлаб саёҳатга чиқишлари, Брюссельда очиладиган жаҳон виставкасига боришлари ва Францияга сафар қилишлари мўлжалланган.

Т. ЗУФАРОВ.

Телевизор экранида

20 АПРЕЛЬ

15.00. Ўзбек тилида «Ульяновлар оиласи» номли бадиий фильм.

19.30. «Совет жангчиси» телевизион журналининг 3-сони.

20.20. Киножурналлар.

20.40. Пойтахтимиз меҳмонлари деган циклда концерт. Программада: Саратов лапарлари.

21 АПРЕЛЬ

19.30. Ўзбек тилида «Ленин ҳақидаги хотиралар» эшиттирилади.

19.50. Киножурнал.

20.00. В. И. Ленин хотирасига бағишланган адабий эшиттириш. Ўзбек шоирларининг Ленин ҳақидаги шеърлари.

20.15. Бадиий фильм — «Коммунист».

Редактор **З. ЕСЕНБОЕВ.**

Авиаинженер Анант Шридар КАРНИКнинг ҳикояси

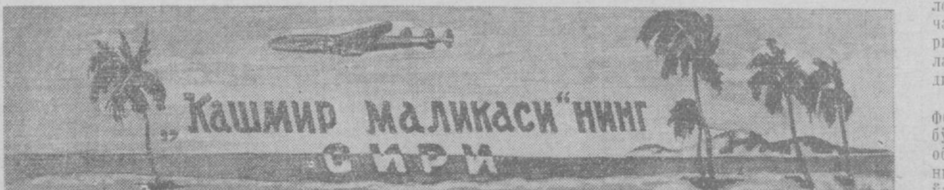

Барибир юқори палубада ухлайман, деб жавоб бермоқчи бўлиб турувдим, олдимизга доктор Корни келиб қолди.

— Сиз учун каютага жой қилиб қўйишди, — деди у ўзига хос меҳрибонлик билан.

Дарҳақиқат, доктор ҳақ эди. Ахир, ёнгинамда атиги бир неча кун илгари умри гулдек очилган уч қадрдон ўртоғимнинг жонсиз танаси ётганини кўра-билатуриб хотиржам ухлай олармидим...

Шу кечаси ухлаёлмай чиқдим. Эрталаб барвақт турдим. Афтидан, «Дампьер» ороллардан анча узоқлашиб қолганга ўхшайди, чунки, у кеча кечқурунок лангарни кўтариб, Сингапурга қараб йўл олган эди.

Ўрнимдан туриб, аввал госпиталга кирдим. Дикшит билан Патхак ҳам уйғоқ экан. Уларнинг кайфи чоғ: доктор бугун уларга туриб юришга рухсат берибди. Ҳаммамизнинг қиёфамиз жуда кулгули эди. Дикшит қўли бойлиқ бўлганидан кўйлагини киёлмай, елкасига ташлаб олган; Патхак ҳеч вақт ажралмайдиган кўзойнагидан жудо бўлиб, кўзини пир-пир учирди; менинг бошимга боғланган бинт эса худди бирмаликларнинг дуррасига жуда ўхшаб кетарди.

«Дампьер» Сингапур бўғозига кириб келганда қандай хурсанд бўлганимизни сўз билан ифодалаш қийин! Ажойиб тропик ўсимликлар билан қопланган қадрдон қирғоқлар афсонавий гўзалликларини кўз-кўз қилиб бизга пешвоз чиқди. «Дампьер» лангар ташлаган заҳотиёқ, юздан ортиқ мухбир фотоаппаратларини бизга қаратиб чиқиллатакетди. Лекин репортерларни бизнинг олдимизга қўйишмади. Мени, Дикшитни ва Патхакни капитан Роунинг каютасига олиб кириб кетишди, шунинг учун бир қанча вақтгача қирғоқда нима бўлаётганлигини ҳам билолмадик...

ВАТАНИМИЗГА УЧАЯПМИЗ

Сингапур!.. Бу ерда неча марталаб бўлганмиз! Ахир «Кашмир маликаси» нинг ҳаво трассаси ана шу шаҳар орқали ўтарди-да. Лекин бу сафар бизни меҳмонхона эмас, балки касалхона кутаётганди, бошқа тамоман нотаниш кишилар билан учрашувимиз керак эди. Сирасини айтганда, ўзимиз ҳам бўлакча бўлиб қолгандик.

Меҳмондўст «Дампьер» дан тушар эканмиз, бизга шунча меҳрибонлик ва ғамхўрлик қилган капитан Роу, доктор Корни билан лейтенант Хьюзга чин қалбдан ташаккур айтдик.

Бизга яқинлашиш тақиқланган бўлишига қарамай, репортерлар изимиздан айилишмади. Пристандан санитар машинага боргунимизча фотоаппаратларнинг «ялт-юлт» қилиши узилмади.

Сингапурда тўрт кун турдик. Бизни Бомбайга олиб бориши лозим бўлган «Маратха маликаси» самолетига чиқар эканман олти кунгина бурун, худди шундай серқуёш бир тонгда тўзал «Кашмир маликаси» нинг Гонконгдаги Кай-Так аэродромида турганлиги эсимга тушиб кетди. Ўшанда экипажнинг ҳамма аъзолари соғ-саломат, шод-хандон эди, ҳозир эса уларнинг кўпи ҳалок бўлган, «Кашмир маликаси» нинг ўзи бўлса абжағи чиқиб, денгиз тубида ётипти.

... «Маратха маликаси» самолети Бомбайнинг Санта Круц аэродромига қўнди. Самолетдан энг кейин Дикшит, Патхак билан мен тушдим. Кутиб олувчилар орасида қариндош ва яқин кишиларимизни кўриб, беҳад қувониб кетдим. Улар мени қучоқларидан қўйгилари келмасди.

Она-Ватаннинг тупроғига яна қайтиб келганингни ҳис қилиш қандай яхшия! Етти кун бурун мен худди шу аэродромда турувдим. Сафаримизнинг оқибати Узоқ Натуна оролларида бундай фожиали бўлишини ким билибди дейсиз?!

* * *

«Кашмир маликаси» ҳалокатга учраганига икки йилдан ошган бўлса ҳам, бу фожиа худди кеча юз бергандай: мен кўрган ва бошимдан ўтган ўша даҳшатли дамларнинг ҳаммаси хотиримда шундоқ турибди...

Мана бурқсиб чиқаётган қора қуюқ тутун орасида қутқариш чамбарларини олиб пилот кабинасига югурган жасур Глориянинг қум ўчган чеҳраси... Мана капитан Жатар штурвалдан қўлини олмай командирлик қиладиган жойида ўтирибди. У ёнғин чулғаган самолётнинг мувозанатини сақлаш учун баҳодирона ҳаракат қилаётир; унинг кўҳлик чеҳрасида қўрқувдан зарра ҳам нишон йўқ. Мана дадил ва эпчил Декунха, у самолет командирининг ҳамма топшириқларини тез ва аниқ бажариб, контроль қилувчи асбоблардан кўз узмаётир...

«Кашмир маликаси»нинг сўнгги минутларини ўйлашим биланоқ, йўловчилардан асло айилмай қутқариш чамбарини уларга кийгазишда Глорияга ёрдам бериб турган Десуза билан Пимента худди тирикдек кўз олдимга келади.

«Кашмир маликаси» Бандунг конференциясига олиб бориши лозим бўлган ўша ўн бир йўловчининг образи ҳам қалбимда абадий сақланиб қолади. Мен илгари одамлар ўлимни бунчалик хотиржам ва бамайли-хотир қарши олишга қодир эканлигини асло тасаввур қилолмасдим. Мазкур ҳикоямда ана шуларни мумкин қадар равшанроқ акс эттирмоқчи, шунингдек афсуски, ҳозир орамиздан кетган ҳамкасбларимнинг мардлигини, ўз бурчларига содиқлигини ва ўзларини қурбон қилишдан ҳам тоймаслигини ҳамда доимо ўлим ҳамроҳимиз бўлишига қарамай, саккиз соат давомида мен билан бирга бўлиб океандаги табиий офатга қарши курашда менга ҳамдардлик қилганликларини кўрсатмоқчи бўлдим.

Шунинг учун ҳам «Кашмир маликаси»нинг сўнгги сафари ҳақидаги ҳикоямни капитан Жатар, Декунха, Пимента, Десуза, Глория Беррининг ҳамда ўн бир пассажирнинг, Ҳаммаси бўлиб қабиҳ жиноят қурбони бўлган ўн олти кишининг порлоқ хотирасига зўр муҳаббат билан бағишлайман.

ЭПИЛОГ ЎРНИДА
БОМБАЙДАГИ УЧРАШУВ

Авиаинженер Анант Шридар Карникнинг ҳикояси тугади. Лекин, фикримизча, Сингапурдан ватанига қайтиб келган ҳикоя авторининг тақдирини билиб қўйиш ҳар ким учун ҳам қизиқарли бўлса керак.

Яқинда «Смена» журналининг мухбири Бомбайда бўлди. У қуйидагиларни хабар қилди:

«Эйр Индия Интернейшнл» деган ҳинд авиакомпаниясидагилар хушмуомалалик билан менга Карникнинг телефонини айтиб беришди. Жуда эрта бўлишига қарамай, телефонимга Карник жавоб берди. У авиация мастерскойида инженерлик қилар экан.

— Карник эшитаяпти сизни, — трубкада ёқимли овоз эшитилди. — Хизмат?

Карник «Кашмир маликаси»нинг сири» ҳикоясининг дастлабки боблари «Смена» журналида босилаётганлигини ва у билан Москвадан келган мухбир гаплашмоқчи бўлганлигини билгач, деди:

— Журналингизнинг ўқувчилари ҳикоямни охиригача ўқиб чиқиб, ҳалокат пайтида ўлган қўрқмас ўртоқларим ва пассажирларга ҳамда бошқалардан асло фарқ қилмайдиган каминангизга жуда қизиқиб қолишгандир, деб ўйлайман. Ахир мен бирор қаҳрамонлик кўрсатмаган бўлсам, бунинг устига адиб бўлмасам...

Белгиланган куни «Тож Маҳал» меҳмонхонасида авиаинженер Анант Шридар Карник билан биринчи учрашувим бўлиб ўтди. Мен унинг ташқи қиёфасини батафсил тасвирлаб ўтирмайман, чунки бу вазифани ҳинд ёзувчиси А. Аббос «Кашмир маликаси»нинг сири»га ёзган сўз бошисида бажарган. Фақат шуни айтишим мумкинки, у дарҳақиқат инженердан кўра шоирларга кўпроқ ўхшар экан. Карникнинг қора кўзлари ўйчан, юзи илҳомбахш фикрга чўмган. Лекин бу одам ҳаммадан ҳам камтаринлиги билан кишини ўзига мафтун қилади. Карник осмонда юз берган даҳшатли фожиани эслар экан, «Кашмир маликаси» экипажининг мардлиги, ўзи, Дикшит ва Патхакнинг фавқулодда омон қолганлигини гапиради-ю, ўзини унутгандек ўртоқларининг иродалилиги, матонатлилигидан ҳайратланади, капитан Жатар ва стюардесса Гролия Берри ҳақида тўлқинланиб сўзлайди.

— Глория жасур қиз эди, — ғамгин гапиради Карник. — Балки ўзидан кўра бошқаларга кўпроқ ғамхўрлик қилганлиги учун ҳалок бўлгандир. Глория энди турмуш қураман деб турганди, лекин унинг ёшгина умри жуда эрта ва фожиали тусда хазон бўлди...

(ДАВОМИ БОР).

(Боши газетанинг 2, 5, 9, 14, 18, 19, 23 март, 4, 6, 8, 16 ва 19 апрель сонларида).

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА— 20/IV да кундуз ва кечқурун **Айтсам тилим куяди, айтмасам дилим,** 22/IV да **Йўлчи юлдуз.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Сатира, юмор ва қизиқчилик кечалари,** Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **А. Тошканбоев** раҳбарлигида **ўзбек дорбозлари** ва бошқа номерлар. Бугун 3 марта томоша кўрсатилади.

«ИСКРА» — кундуз ва кечқурун **Ҳақиқатни айтаман.**

«ЁШ ГВАРДИЯ — кундуз соат 1 ва 2-45 минутда **Ҳақиқатни айтаман,** кундуз 4 яримда **Ҳаёт остонасида,** кеч 6 яримдан **Тўрт киши.**

«ЎЗБЕКИСТОН» — эрталаб соат 10, кундуз 3-15 минут ва кеч 8 яримда **Тўрт киши,** эрталаб 11-45 минут кеч 5 ва 10-15 минутда **Ҳақиқатни айтаман,** кундуз 1 ярим ва кеч 6-45 минутда **Ханка.**

ЭСТРАДА ТЕАТРИДА

21 апрель кеч соат 5 да **В. И. Ленинга бағишланган адабий-музикали композиция**

...СЎНМАС

У КУНЛАР ШУҲРАТИ

Бадиий сўз устаси **Муҳсин Ҳамидов** ўқийди.

Билетлар кундуз соат 2 дан сотилади.

ЭСТРАДА ТЕАТРИДА

20 апрель кундуз соат 2 да ва кеч 8 яримда

катта концертлар

Концертда: **Жуманазар Бекжонов, Зайнабхон Полвонова,** Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Рошель Мордухаев,** Қозоғистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Жалол Асимов,** солистлардан **Зумрат Ҳожиева, Гулбаҳор Измайлова, Зулайха Муллақандова, Одилжон Боқиев, Раббимжон Ҳамдамов, Акбар Йўлдошев** ва бошқалар қатнашади.

21 ва 22 апрель кундуз соат 2 да ва кеч 8 яримда

катта концертлар

Концертда: Ўзбекистон ССР халқ артисти **Мукаррама Турғунбоева,** Ўзбекистон халқ ҳофизи **Маъмуржон Узоқов,** Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Муҳаммаджон Мирзаев,** солистлардан **Муҳаббат Мусаева, Тўхта Рисметова, Башорат Хўжаева, Азиз Муллахолов** ва бошқалар қатнашади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси № 34. **РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ:** коммутатор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 140. Пропаганда бўлими — 136. Совет қурилиши бўлими — 136, Маданият бўлими — 132. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040. Қишлоқ хўжалик бўлими — 135. Саноат ва транспорт бўлими — 34048, 132. Хатлар бўлими — 34048, 156. Маҳаллий ахборот бўлими— 132. Секретариат — 115,50. Эълонлар бўлими — 38142.

Р. 05343. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. № Б-456.